UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Iis qui notantur infamia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

a De ijs qui notantur infamia.[a] Rubric.ii.

¶Continuatio apparet ex fine precedentis tit.

ADDITIO.

a P.PAV.P. ¶De ijs qui notãtur infamia. Quomodo inducatur
infamia facti,vel infamia iuris, per prolationem factam a parte
vel a iudice? vide Rom.conſi.ccviij. Itẽ nota ꝙ de iure canoni-
co,omne crimẽ infamat,vide Bar.in trac.differẽtiarũ inter ius
ciuile ⁊ canonicũ. Item an ⁊ qñ actio iniuriarũ infamet,vide Fe
lyn.in c.cum te.extra de re iudic ⁊ ibi etiam late ponit de reſti-
tutione fame,⁊ qui ſunt illi qui poſſunt famam reſtituere ⁊ infa-
miam tollere. Item an ⁊ quando periurus ſit infamis? vide late
Fely.in c.teſtimonium.⁊ extra de teſtib.

LEX PRIMA.

1 ☞Fama bona dicitur illeſe dignitatis ſtatus,legibus ⁊ mori-
bus comprobatus.
Infamia eſt leſe dignitatis ſtatus,legibus ⁊ morib⁹ improbat⁹.
Infamia minuit ſtatum alicuius.
2 Infamia alia facti,alia iuris vtriuſqꝫ effectus.⁊.
4 Iure ipſo dicere,idem eſt quod dicere,ipſo facto.
5 Condemnatus condictione furtiua non eſt infamis.
6 Damnatus ex inquiſitione vel ſtatuto alterãte penam legalez,
⁊ faciens ceſſare crimen eſſe publicum,non eſt infamis.
7 Infamis quibus caſibus infametur.
8 Infames an dicantur capite minuti.
9 Infamis,vt quis efficiatur,non requiritur quod inciderit in
omnes iſtos caſus.
Orationes plures quando copulãtur reſpectiue ad aliud, tũc
requiritur concurſus vriuſque.

Pretoris. Diuiditur in tres partes.
Primo ponit quoſdã caſus,
in quibus infamatur quis ipſo facto. Secundo
ponit alios in quib⁹ infamatur quis per ſenten
tiaz. Tertio redit ad eos in quibus infamatur
ipſo facto. Secũda ibi,q in iudicio. Tertia ibi,
qui eũ. ¶No. mirabilem legem,que quaſi comprehẽdit omnes
caſus infamie,aliquibus ſuperadditis per gl. ¶ Op. C.eo.l.in
terlocutio.⁊ l.verbũ. Sol.gl.ibi loqtur de infamia facti,hic de
infamia iuris. Pro cuius declaratiõe debemus ſcire primo qd
eſt infamia. Rñ. Scito prius qd eſt fama,demũ ſcies qd ſit infa-
1 mia. Fama✝bona[a] dicit̃ illeſe dignitatis ſtatus legibus ⁊ mori
a bus cõprobatus. Infamia vero eſt,eius contrariũ.ſ.leſe digni
tis ſtatus legibus ⁊ moribus improbatus,vt l.cognitionũ.ꝭ.de
var.⁊ extraordi.cog. Per infamiã enim dr minui ſtatus alicu
2 ius,vt ibi patet,⁊ tangit̃ hic in vlt.gl.huius legis. ¶✝Secũdo
b vidẽdum eſt quotuplex[b] eſt infamia. Reſpõ.alia facti,⁊ alia iu-
ris. Iſta infamia facti habet duos effect⁹,qui ponunt̃ in gloſ.in
verbo,notatur. Habet tertiũ effectũ,qꝛ repellit a teſtimonio ſe
cundum quoſdã,qd dicũt doc.in l.j.de ſum trini.⁊ fide cath.⁊ l.
3 Caſſius.de ſenato. Eſt alia infamia iuris,✝⁊ de hac loquitur to
ta iſta lex. Circa quam eſt diſtinguẽdũ,qꝛ quedam infertur ipſo
iure abſqꝫ miniſterio iudicis. Nã eo ipſo ꝙ quis facit aliqd p-
hibitũ,ipſuz ius profert ſentẽtiã,⁊ infamiã irrogat. Et hoc eſt
4 qd✝dicitur,ipſo facto,id eſt,propter ipſum factũ. Et illud idez
dicitur ipſo iure.ſ.ſentẽtiante ſeu ſtatuẽte. Et ſic in effectu idez
c importat[c] dicere,ipſo iure,⁊ ipſo facto. Et hoc videt̃ ſentire gl.
que incipit,x.vel xj.caſus,⁊c. Et iſtud eſt quãdocũqꝫ lex notat
factũ,vt in j.⁊ iij.parte hui⁹ l.⁊ l.palã.ꝭ.que in adulterio.de ri-
tu nup. Quãdoqꝫ iſta infamia nõ irrogat̃ ipſo facto per legez,
niſi ſuper facto ſequatur ſententia iudicis,vt in ij.parte huius
legis,qd apparet,qꝛ lex nõ notat factũ,ſed cõdẽnationẽ factam
ſuper facto,vt proprius loquat̃ ſuper accuſatiõe,vel actione,q̃
5 oritur ex ipſo facto,ſeu ꝑpter factũ,vt ſtatim dicã. ¶✝Quero
d vtrum[d] cõdẽnatus cõdictione furtiua ſit infamis? Videtur ꝙ
ſic,qꝛ tex.dicit hic,qui fur. In cõtrariũ eſt l.ceſſat.de act.⁊ obli
gatio. Et ita tenet gl.hic,⁊ iſta eſt vera. Nã hec lex nõ notat fa-
ctuz,ſed accuſationem,ſeu actionem,ex qua cõdemnatio ſequit̃,
ſcilicet ſi eſt dãnatus publico iudicio,vel alia iſtarum accuſatio
num. Et ideo gl.l.certi condictio.ꝭ.ſi cer.peta.optime dicit,ꝙ ſi
ageret̃ certi cõdictione generali ad iſtud,qd venit in aliqua iſta
rũ actionũ,que infamat,nõ ſequat̃ infamia,qꝛ lex notat actionẽ,
propter quam condẽnatio ſequatur,vt hic. Et ideo✝cũ queri
tur vtrum cõdemnatus ex inquiſitione ſit indignus,vel vtrum
condemnatus ex forma ſtatuti ſit infamis,iſtud eſt inquirendũ,
vtrum inquiſitio vel ſtatutum quod alterat penam legalem,fa-
cit ceſſare crimen eſſe publicum. Si enim non facit ceſſare,dam
natus de publico iudicio,eſt infamis,ſꝫ ſi faceret ceſſare,ñ eſſet
infamis. Hoc expediui in l.infamem de publi.iudi.dicam infra
7 eo.l.athletas.ꝭ.calũniator.✝Querit gl.quot ſunt caſus qui po
nuntur in hac l.glo.dt qd ſunt x.vel xj.nõ curo.enumera per te.
¶Quero,vtrũ ſint alij caſus,in quibus quis infamatur. Glo.
ꝙ ſic,vt l.notatur.cum l.ſequen.ꝭ.eo.⁊ l.j.de ſepul.viola. Itẽ di-
cit gl.ſi quis acceperit pecuniã ob negotium faciendũ vel non
faciendũ. Bul.dicit qd hoc nõ bene probatur lege. Et dicit ve-
rũ preterquã in caſu ſi quis acceperit pecuniã ob teſtimoniuz
dicendũ vel non dicẽdum,vt l.iij.⁊ l.Iulia.ꝭ de teſti. ¶Querit
8 gl.qd in actione legis Aquilie,✝⁊ qd metus cã? Dic vt in glo.
¶Quero vtrũ infames dicãtur capite minui? dic vt in ea. Di
9 citur hic ꝙ✝qui contraxit bina ſponſalia,infamatur, quid ſi ha
bet duas cõcubinas? Certe prohibitũ eſt,vt in authen. quibus
modis natu.effi.ſui.ꝭ.pe.⁊ fin.non autem eſt infamis,qꝛ non po
nitur hic. ¶Quero vtrũ requirat̃ ꝙ inciderit in omnes iſtos
caſus q ponuntur hac lege? Videtur ꝙ requirantur omnia,vt
l.ſi heredi plures.de cdi.inſti. In contrariũ eſt veritas: vt pa
e tet ex omnibus legibus huius tituli. Ad contrariũ[e] reſpõdeo,
ꝙ quandoqꝫ plures orationes copulãtur reſpectiue ad aliud,
tunc requiritur cõcurſus vtriuſque,vt ibi. Quandoque per ſe
f principaliter[f],tũc illa copula magis ponit̃ continuatiue, quam
copulatiue, Ita loquitur hic.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Fama bona. Et de infamia facti,vide Dy.⁊ Io.And.
in regula,infamib⁹.de reg.iur.in vj.⁊ plene Bal.in l.j.in quinta
oppo.de ſumma trini.
b POMA. ¶Quotuplex. Vide Iaſ.l.cũctos poplos.de ſum.tri.
ALEX. ¶Vid Bal.⁊ qd ibi dixi,in l.ij.C.de ſecũ.nup.vbi dixi,
ꝙ infames de iure ciuili,ſunt infames de iure Canonico. vide
Bal.in c.primo,an remoueri debeant teſtes q pares eſſe deſie
rũt. Vbi ponit ẽe triplicẽ infamiã facti. Et de multiplici gene
re infamie,vide Bal.in d.l.cũctos populos. Et qualiter ꝓbet̃,
vide Specula.de inquiſit.ꝭ.nũc tractem⁹.verſi.quid ille. Inn.
in c.cũ oporteat.de accu,dixi in l.de minore.ꝭ.tormẽta.de qſt.ꝭ.
c ALEX. ¶Idẽ importat. Quãdo infamia irrogat̃ ipſo iure,vl
ipſo facto.⁊ adde gl.in l.ictus fuſtiũ.ꝭ.e.in gl.magna. adde qd di
xit Bal.in aut̃.habita.ne fil.ꝓ pat.ꝙ pena dicitur ipſo iure cõ-
miſſa,ꝙ eſt quando lex ipſa pronũciat,adeo ꝙ inter ſententiam
⁊ ꝓnũciationẽ non eſt medium. Alleg. Io.And.in c.perpetuo.
de elec.in vj in nouel. Et ſubdit,ꝙ vbi pena imponit̃ ipſo facto,
nõ habet locum penitentia.ſecũdum glo.ſing.in cle. ne in agro.
ꝭ.qꝛ vero.de ſta.mona.i verſi.ipſo facto.⁊ ideo dicit Bal.in l.j.
C.ex delict.defun.ꝙ vbi publicãtur bona ipſo facto,nõ requiri
tur proceſſus:facit tex.⁊ ꝙ ibi Bal.in aut̃.inceſtas.C.de inceſt.
nup.⁊ facit ad ſtatutuz,ꝙ in tali negotio ꝓcedatur de facto, de
quo per Bar.in extrauag.ad reprimendum.in ver.videbit̃.ad
fi.⁊ in conſi.inci.punctus queſtionis vertentis inter alterũ,vbi
alleg.gl.in l.verum.ꝭ.ex facto.in verſi.reducere.de mino.⁊ vide
no.in l.filiuſſa.de dona.⁊ fortius Bar.in l.preſenti.C.de his qui
ad ecc.confu.in ꝭ.cum autem.⁊ que dixi Inſtit.de act.ꝭ.in bone
fidei.per Lud.in rub.de arbi.⁊ de hoc verbo,ipſo facto,vl ipſo
iure,vide aliquid per Bal.in l.cunctos populos.in verſi.circa
malefic. Et quid ſi poteſtas habet arbitrium procedẽdi iure,et
facto,an poſſit punire occidentem bannitum? vide Bal.in l.vbi
pactum.in fi.C.de trãſa.⁊ ꝙ dixi in l.filiuſſa.de dona.⁊ no.ꝙ ma
ior eſt infamia oriens ex condemnatione,⁊ contractu,quaz ſi ex
delicto,vt no.Bal.in l.in re mãdata.C.mand.⁊ dum hic in fi.hu
ius l.dicitur,ꝙ eſt infamis contrahẽs bina ſponſalia,intellige
vt per Bal.in l.j.C.de ſpon.⁊ quid in habente duas cõcubinas,
vel vxorem ⁊ concubinam,dic idem ſecundum Bald.in l.ij.C.de
inceſt.nup.
d POMA. ¶Quero vtrum. Idez dicit Bal.in c.at ſi clerici.extra
de iud.qui rationez querit,cur conditio non eſt mutata in iſto
edicto pretoris.⁊ ibi vide Dec. Vide Iaſ.q de iſto dicto Bar.
non meminit.in l.certi condictio.ꝭ.ſi cer.peta.
e POMA. ¶Ad cõtrarium. Vide ad hoc Bar.in l.j.in prin.ꝭ.de
iuſti.⁊ iure.
f P.PAV.P. ¶Per ſe principaliter. Vide Iaſ.in l.ſcire debemus.
de verbo.oblig.

LEX SECVNDA.

Quod ait pretor. Hic Iuriſconſultus
incipit exponere edi-
ctum,⁊ ſunt expoſitiones multũ notabiles,⁊ veniunt
ſepe de facto. Glo.ponit quandã differentiam quam
vide: non curo amplius recitare.
1 ☞Exercitus non dicitur niſi habeat legiones.
Promittens ire in exercitum,non tenetur ire,niſi mittant̃ tot
gentes que faciant legionem.
2 Odium ampliatur fauore publice vtilitatis.

1 a §. **Exercitum.** No. † ꝙ nō dicitur exercitus[a], niſi habeat legionē, vt in gl. qđ no. pro terris ſubditis alicui ciuitati, vel Regi, qui promittunt ire in exercitū cum ipſe fecerit. Non enim dicitur facere exercitum, niſi mittātur tot gentes, que faciant legionē, ⁊ ideo ſis cautus quādo vocaris ad dictandum ſimilia inſtrumēta, vt intelligas qualiter intelligitur exercit⁹, ⁊ quot gētes faciāt legionē, dic
2 vt in gl. in verb. cohortis. ¶ † Secundo not. qđ odiū ampliat. Nam lꝫ ſcđm ius ſcriptū edictum nō loquatur niſi de miſſo ab exercitu, dictū extēditur de miſſo ab exercitu, vel alia cohorte
b ſeu ala. ¶ Opp. gl.[b] de l. cū quidā. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ non ſoluit, tamen Dy. in c. odia. extra de reg. iur. lib. vj. dicit ꝙ iſtud eſt ra
c tione[c] publice vtilitatis: qđ eſt verū cū publica vtilitas verſatur in hoc, q2 cum conſtet maleficium eſſe cōmiſſum, ſi verba edicti nō extenderentur ad illud, eſſet impunitū: qđ eſſet cōtra publicā vtilitatem, vt l. ita vulneratus, ad legem Aquil. Sed ſi tractaretur de diuerſis penis imponēdis, tunc eligeretur mitior, vt l. ſi preſes. ĵ. de penis. ⁊ l. interp̄tatione. eo. ti. Hoc autē qđ nullo modo puniat̄, non eligitur. Facit qđ not. Dy. in c. in obſcuris. extra de reg. iur. lib. vj. ¶ Secundo oppo. C. de his q nō impletis ſtipen. l. ſi. lib. x. Sol. ibi fauor nō ampliatur, quia
* reipublice non intereſt fauorem ampliari. *

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Exercitus. iſtā doc. Bar. ſequuntur cōiter doc. hic, ⁊ Albe. infert ad multas queſtiones. ſequitur Pe. de Anch. in cle. ĵ. de procu.

b ALEX. ¶ Opp. gl. Vide Bar. ī l. quemad. C. de agri. ⁊ cēſi. li. xj. ⁊ Imo. in d. l. cum quidam.

c POMA. ¶ Eſt ratione. Vide tex. l. cetera. §. hoc ſenatus. ĵ. de lega. j. Alex. conſil. lxviij. vol. iiij. Fely. in c. tranſlato. de conſti.

* CLAV. ¶ Ampliari. Vide Fely. in c. nōnulli. de reſcri. ⁊ Alex. in l. j. ff. quod quiſqꝫ iur.

1 ☞ Cauſa quando ſit exprimenda in ſententia.
2 Exauthoratio quando reddat quem infamem.

§. **Ignominie cauſa.** Nota hic duo. Prio ꝙ in ſnīa debet inſeri cā. Scđo nota degradatione, ſeu exauthoratione. Ad primum opponi. extra de ſenten. ⁊ re iudi. c. ſicut. ⁊ ĵ. de re milita. l. milites. §. miſſionē. Gl. ſo. ⁊ illa eſt vera, q̄ đt hoc quo ad infamiam,
a non quoad cetera. Pro cuius đclaratione[a] debes ſcire, † qđ ſi
1 quidē q̄rit̄ vtrū cā ſit exprimēda[b] in ſnīa quo ad valorē ſnīe: et
b nō eſt neceſſe, vt d. c. ſicut. Sꝫ quo ad aliud, vt puta quo ad aggrauandū condēnatū, vt infametur, vel quo ad releuandū, tunc dꝫ inſeri cā, vt hic, ⁊ l. he enim. de ſuſpec. tuto. ⁊ qđ ibi not. ⁊ l. ſi quis ad exhibendū. ⁊ ibi no. gl. ĵ. de excep. rei iud. Et ita debet intelligi qcquid Dy. dicit in l. q Rome. §. duo fratres. de vb. obli. ⁊ Cy. in l. pperādū. §. illo. C. de iudi. Ad ſcđm opp. de l. qui cū vno. §. exauthoratus. de re mili. Sol. đt gl. ibi fuit exauthoratus, ex cā inſufficienti ad infamiā, q2 ꝓpter litē vitandā ſeſe
2 dederat militie: que gl. optime đt. † Pro cuius euidētia, debes ſcire, ꝙ q̄dā eſt exauthoratio ꝟbalis. ⁊ iſta bene facit militem
c ꝑdere[c] priuilegia militaria, tū miles remanet, q2 nō interuenit actus retro ſimilis. argu. l. emptione. š. de pact. Facit extra de penis. c. degradatio. lib. vj. ¶ Quedā eſt realis degradatio, et hic aduertendū q2 quādoqꝫ iſta exauthoratio ſit in penam ⁊ eſt infamis, vt hic. Quādoqꝫ iſta exauthoratio fit vt p̄paratio ad aliud, ⁊ đ hoc dupliciter, q2 quādoqꝫ fit vt p̄paratio ad litē vt faciat quē eſſe iuriſdictionis alterius, ⁊ tūc nō erit infamis, vt d. l. cū vno. §. exauthoratus. ita loquit̄ gl. iſta. Quandoqꝫ fit vt p̄paratio ad impoſitionē pene, q̄ forte in militē nō caderet, tūc puto idē ꝙ nō ſit infamis, niſi ſequuta ſnīa, vt in aut̄. de ſan. epi. §. ſi vero crimen. ⁊ §. ſequē. C. de epiſ. ⁊ cle. aut̄. clericus. ⁊ in corpore vnde ſumit̄. ⁊ in iſtis caſibus erit duplex ꝓceſſus, vnus ſuper declaratione ſeu degradatione, alius ſuper crimine, vt d. §. ſi vero crimen. ⁊ §. ſeq. Facit qđ dixi š. de iuriſd. om. iudi. l. magiſtratib⁹. qđ puto verū. Quandoqꝫ degradatio fit ab vno iudice, ⁊ punitio ab alio, ſꝫ ſi fieret ab eodē, tunc in ea degradatione q̄ fit ad p̄parationē pene puto ſufficere vnū ꝓceſſū ſcđm ea que no. in l. j. in magna gl. de actio. emp. que dixi in exauthoratione, ſeu degradatione militum, idem in degradatione docto-
d rum, ſeu clericorum[d] vt in gl. que ⁊ qualiter fiat, habes expreſſum in d. c. degradatio. extra de penis. lib. vj. Et iſtam degradationem fecit fieri Papa de quodam archiepiſcopo.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Declaratione. Vide Abb. cōſi. lxx. in j. vol. Prepo. in c. ſi. xxj. diſt. aliqđ. §. de quibus. xx. diſt. Fely. in ca. ſicut. de re iudi. Abb. c. examinata. de iudicijs.

P. PAV. P. ¶ Circa hoc vide omnino Modernior. in l. properandum. §. ſi. C. de iudi.

b ALEX. ¶ Ignominie cā ſit exprimēda. Et adde ꝙ ſnīa que fertur cōtra contumacem, vigore contumacie, vt ſententia banni, ſemper req̄rit cauſam, ſm Bal. in l. pe. C. de fideic. liber. ⁊ de materia vide Bal. in d. §. illo. ⁊ qđ dixi poſt Bar. ī l. ſi is ad quē. ĵ. de acqui. here. ⁊ poſt Bar. in l. qui Rome. §. duo fratres. de vb. obl. ⁊ in l. quid ergo. §. pena grauior. ĵ. eo. ⁊ Spe. in tit. de ſen. prola. §. qualiter. ver. verum.

AND. BARB. ¶ Iac. But. hic đt, ꝙ ſi ponat̄ cā cū hac cōditione maxime, q2 eſt implicatiua lꝫ non ſit illa cā ſufficiēs, tenet tamen ſententia propter implicationem. Et no. ꝙ Hoſtien. in c. ex parte. de conceſ. prebē. per illū tex. dicit, ꝙ ſi poteſt ſentētia ſaluari per cauſam non expreſſam, ⁊ per expreſſam, nam talis ſententia non tenet, vide no. in c. per tuas, qui ſi. ſunt legi. ⁊ c. in preſentia. de renun. c. ſicut. de re iudi. do. Ant. in c. ex parte. p̄allegato. dicit contra practicam Ia. Bu. fore caſum in c. ex literis. de in inte. reſt. ⁊ ibi fuit appoſita cauſa, per dictionē, preſertim. Vide Io. in c. ex parte. preallegato. ⁊ Ant. in c. in preſentia. de renū. Sec⁹ autem ſi fuiſſent expreſſe due cauſe, vna vera, ⁊ alia falſa, q2 ſuſtētatur ex vera, ⁊ no. p Ang. §. duo fratres. Mod. in l. ſi is ad quem. ĵ. de acqui. her. ⁊ adde no. gl. in c. ſi cōfirmationis. de ele. lib. vj. ad fin. de cauſa exprimenda in ſententia, ⁊ vide do. Abb. in conſi. vij. Vide Io. de Imo. in c. cum inter. de re iu. vide que ibi dixi. Vide Card. in c. cum in preſentia, ⁊ ibi argu. contra Inno. vide omnino.

c ALEX. ¶ Militem perdere. Et vide qđ no. Bart. in l. j. de pu. de quo etiam in Spe. qualiter in accuſ. proce. §. j. ver. leuia crimina, ⁊ tex. in aut̄. vt cle. apud propri. epiſ. §. illud palam.

d POMA. ¶ Seu clericorū. Vide Fely. in c. ex literis. de reſcri.

1 ☞ Condemnatus de adulterio an puniatur capite.

a b §. **Miles.** [a] Oppo. gl. [b] Quero † vtrum cōdemnatus de adulterio puniat̄ capite, vt l. q̄uis. de adult.
1 Gl. ſoluit ꝙ olim non erat pena mortis. Idem not. in l. qui cum vno. §. adulterij. ĵ. de re milit. ⁊ l. Claudius. de his qui. vt indig. tu dic melius, vt do. in l. ſi quis viduā. ĵ. de queſtio. ¶ Vltimo no. gl. tuam. hic vides ꝙ infamis abſoluitur a ſacramento mili-
2 tie, idē ab omni publico officio, qđ no. Facit iſta gl. † ꝙ infamis non poteſt eſſe tabellio. Cōtrarium determinaui ĵ. ad legem Iuliam repet. l. eadem. Dic vt ibi. Facit qđ no. per Inno. extra de exceſſib. pre. c. inter dilectos. in gl.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Miles. Allegatur gl. hec pro ſing. ⁊ vide Abb. in c. querelam. de iureiu. ⁊ vide Lud. Ro. in conſil. cclxiiij. ⁊ vide Bar. in conſi. incip. Io. notarius dicit contra.

b P. PAV. P. ¶ Oppo. gl. Vide Pau. de caſt. in l. bona fides. ĵ. depoſi. ⁊ Mod. in l. ſi quis id qđ. cum gl. ĵ. de iur. om. iudi. etiā ꝙ in penalibus ſit licita extenſio ratiōis, vide Iaſ. in §. ſequens. inſti. de act. ⁊ in §. tripli. in ij. no. eo. tit. in ꝯrariū ꝙ non ſit capienda preſumptio, ⁊ interpretanda vt quis puniatur, videtur voluiſſe Com. conſi. cxxxiiij. incip. viſis denuntiatis. verſic. ꝙ in dubio. ſed pondera, q2 ibi delictum nō remanet in totū impunitum, ſed punitur tanq̄ vulnerās, licet nō tanq̄ occiſor vt per eum in fine. Item an iſtam doctrin. Bar. in hoc vide Ro. conſi. lv. ⁊ cōcordantes per Iaſ. in l. ſi quis id qđ. verſiculo alteram. de iur. om. iud. ⁊ in l. qui ſe patris. C. vnde lib. ꝙ fauorabile eſt punire delicta, ⁊ etiam equitas dictat, vt delicta puniantur, ⁊ conſideretur ſecūdario, principaliter autē cōſideretur delictum, ⁊ ſic odioſa cenſetur diſpoſitio puniens: vide Soc. in l. j. in prin. de verb. obli. vbi etiam ſequitur Bar. hic.

§. **Ait pretor.** Querit glo. de iſtis ioculatorib⁹, vt in ea.

LEX QVARTA.

Athletas. Opp. gloſ. de l. Imperator. infra e. Sol. gl. que eſt ratio, q2 magis peccat qui lenocinium facit, quam qui adulterium. Et not. quod maius delictum eſt lenocinium quam adulterium.

1 ☞ Preuaricator dicitur accuſans aliquem de publico iudicio ad condemnationem, vel abſolutionem.
2 Calumniator quis dicitur qui ſcienter falſa crimina intendit.
3 Accuſans, ⁊ nō probās, quando preſumatur calumniator, ⁊ caſus qui ſunt in quibus ceſſat preſumptio calumnie. ⁊ nu. 4.
5 Iudex per inquiſitionē procedere poteſt in caſibus, in quibus accuſator excuſatur a preſumpta calumnia.
6 Calumnie cauſa quis punit̄ duobus modis, officio iudicis mercenario, ⁊ condemnatur in ipſa ſententia qua reus abſoluitur.
7 Statutum quando imponit penam accuſationem non probanti, accuſator poteſt condemnari in ſententia abſolutoria rei.
8 Condemnatus officio iudicis eſt infamis.
9 Pena calumnie eſt ſimilitudo ſupplicij.

a §. Calumniator. [a] Primo † quero quis ſit pre-
1 uaricator. Reſpon. ꝓprie di-
citur accuſator publici iudicij, qui accuſat nõ ad cõdẽnationẽ,
ſed ad abſolutionem. Dicitur ẽt preuaricator aduocatus, ſed
improprie, vt in gl. Tene menti, quando coram te venit aliquis
accuſans reum in ſeruitium ipſius rei poteſt contra eũ proce-
di de preuaricatione. ¶ † Quero, quis dicat̃ calũniator. Reſpõ.
2 qui falſa crimina ſciẽter intẽdit, vt l. j. in princip. ad Turpil.
¶ † Quero, an eo ipſo ꝙ quis non probat, p̃ſumat̃ calumnia-
3 tor. De hoc ſunt opi. in l. j. ad Tur. ⁊ doc. tãgũt i l. j. C. de aduo.
diuer. iu. Quicquid dicatur, veritas eſt que in hac gl. ponitur
q2 regula eſt, ꝙ eo ipſo qd quis non probat, p̃ſumitur calũnia
tor. Sed fallit in caſibus, qui in hac gl. notabili ponũtur. Iſta
tamen preſumptio non eſt iuris, ⁊ de iure: q2 contra eam admit
titur probatio in contrarium. Et hoc eſt ꝙ dicitur in l. j. §. j. j.
b ad Tur. ibi, ſed nõ vbiq; qui nõ probat, ⁊c. Puto aũt [b] qd poſ
ſit ꝓbari contrarium per publicam famam que excuſat a calũ-
nia. Tex. eſt in l. miles §. mulier. de adulte. Idem puto ꝙ ſi ali
quis accuſauerit aliquem de delicto eo ꝙ audiuerit a pſonis
fide dignis. arg. C. de cal. l. mater. ⁊ j. de bonis li. l. qui cũ maior.
§. fi. Secus ſi audiuerit a perſonis non fide dignis, vt l. Atha-
4 letus. j. de fal. ⁊ ibi dixi. Qui autem † ſint illi caſus in quibus
ceſſat preſumptio calumnie, gl. ponit notabiliter quã vide ⁊ ſi-
5 gna. Et aduerte, † q2 in omnib' iſtis caſibus in quibus accuſa
tor excuſat a p̃ſumpta calũnia, in omnibus iſtis vel ſibi corre-
ſpõdẽtibus iudex põt ꝑ inqſitionem ꝓcedere, ideo eñ neceſſa
rius eſt accuſator, vt poſſit propter calumniam puniri ſimilitu
dine ſupplicij, ſed ibi iſta ratione ceſſat, ideo non eſt neceſſari'
6 accuſator. Dixi plene in l. ij. §. ſi publico. j. de adul. ¶ † Quero
c qualiter [c] quis puniatur de calumnia? Reſpon. duob' modis:
Primo, Iudicis offõ mercenario, ⁊ tunc cõdẽnatur in ipſa ſen
tẽtia, qua reus abſoluitur, vt j. ad Tur. l. j. ⁊ C. de calum. l. j. Pu
to tamen ꝙ ipſi accuſatori debuit dari terminus ad faciendũ
ſuam defenſionem ſuꝑ calumnia, q2 hoc ſolũ ꝙ nõ probauit, nõ
inducit preſumptionem iuris, ⁊ de iure, ſed põt ꝓbare contra
d riũ, vt ſ. dixi. ¶ No. ẽt [d] ex hac gl. ⁊ ex ll. quas allegat, ꝙ † quã
7 do ſtatutum imponit penã nõ probanti accuſationem, ꝙ in ipſa
8 ſnia, in qua reus abſoluitur, poteſt accuſator cõdẽnari. † Idẽ
no. ex hac gl. coniuncta cum tex. ꝙ cõdemnatus officio iudicis
eſt infamis. Quod puto verũ. Satis enim eſt ꝙ ſit, de calũnia
vel publico iudicio condẽnatus, vt requirit edictum pretoris.
Dixi plene in l. infamem. de pub. iud. Si vero vult quis condẽ
nare aliquem de calumnia accuſatione ꝓpoſita, hoc tũc poteſt
fieri ex interuallo. Idẽ puto ſi iudex vellet ex officio nobili in-
quirere. Nam cũ iſtud delictũ ſit cõmiſſum coram iudice, de eo
poteſt inquiri. vt C. de ꝓba. l. iubemus. ⁊ de teſtib. l. nullũ. ⁊ iſta
facultas inquirẽdi correſpõdet illi caſui exceptuato, in quo ac-
cuſator non tenetur de calũnia. ſ. vbi fuit intimus dolor admiſſi
criminis, vt ſ. dixi. Iudex enim ipſe per hoc offenderetur, vt d.
9 l. nullũ. ¶ † Quero, que eſt pena calũnie? Dic vt in gl. ꝙ ſimili
tudo ſupplicij, vbi eſt pena determinata, vel eius ꝙ in illo deli
cto ſolet imponi, vt in gl. ⁊ bene.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Calumniator. Quis dicatur calumniator, vide
§. notandũ. ij. q. iij. c. ſi quem. Ant. in rub. de calum. ⁊ ibi dixi.
b AND. BARB. ¶ Puto. Idẽ voluit Bar. in l. j. §. j. j. de calu. ſeq
tur hic Ant. Bal. ⁊ Sali. ſecus l. mater. C. de calũ. vide Bal. in
l. qui non probaſſe. C. de calũ. ſed Inno. tenet cõtra, in c. ij. de ca-
lum. do. Ant. ibi dicit, ꝙ ſi fama eſt orta a fide dignis, excuſat,
vt voluit hic Bar. ſi vero nõ oritur a fide dignis, non excuſat, ⁊
procedet opi. Uin. Io. de Imo. ibi dicit, ꝙ melior eſt opi. Bar
to. q2 quelibet cauſa colorata excuſat a calũnia, vt l. igitur. j. de
libe. cau. cum ſi. Ang. in d. l. mater. aliter diſtinguit. Vide q̃ di-
xi in d. c. fi. de cal. ⁊ iſta intellige in calumniatorib'. ſm Ant. hic.
vide que dixi.
c AND. BARB. ¶ Qualiter. Tene mẽti ꝙ antequã iudex condẽ-
net reum de calumnia, debet dare ſibi terminum ad probandũ
innocentiam. Idem voluit Bar. in l. j. §. j. j. ad Turpil. Sed põ
dera, q2 eſt contra tex. in c. ij. de cal. vbi dicitur, ꝙ iudex condẽ-
nauit reum donec probauit ſuam innocẽtiam, ⁊ ſic reſeruat ſibi
ius probandi innocentiam. Et ille eſt text. mirabilis, ꝙ primo
condemnet, ⁊ poſtea ſibi reſeruet ius probandi. Poteſt dici qd
in caſu illi' c. probauit, ſed inſufficienter, ideo poteſt condemna
ri, reſeruato ſibi iure probandi innocentiam, ſed in caſu iſto nil
probauit, ideo debet iudex dare ſibi terminum ad probandum
innocentiam.
d ALEX. ¶ Nota etiam. Adde Bart. in d. l. Athaletus. de fal. ⁊
qd no. Bar. ⁊ Bal. in l. j. C. de plus peti.
1 ☞ Infamis eſt qui dedit pecuniam, ⁊ pactus eſt ne vocetur ad
iudicium pro delicto qd in veritate non fecit.
2 Pacis habende cauſa non licet dare pecuniam ante condemna
tionem, poſt ſic.

§. Item ſi quis. Hic Iuriſcõſultus ꝓcedit ex-
ponẽdo verba edicti. Prio op
po. de l. furti. §. pactus. j. e. Solue vt ibi. ¶ Quero qd ſi aliqs
1 † eſt cõdẽnatus, de furto qd in veritate non fecit, an ſit infamis?
Quidã qd nõ ꝑ l. ſi furti. C. eo. ⁊ q2 res inter alios acta, ⁊c. Gl.
determinat cõtrariũ, ⁊ bene. Ad l. ſi furti, rñ. vt in glo. Ad illud qd
dr, res inter alios acta, ⁊c. Reſpõ. qd illud non eſt verũ in his,
que cõtinent diminutionẽ ſtatus alicuius vel fame, nã tunc ha-
2 betur pro veritate quo ad omnes, vt l. ex ea. ſ. ti. j. ¶ † Secũdo
querit gl dr hic pactus, quid ſi pactũ fecit, cũ in veritate non
cõmiſit delictũ. Opiniones ſunt. Finaliter gl. dicit eñ non infa
mari. arg. l. itẽ. §. poteſt. de alie. iu. mut. cau. fa. Et qd hic dr, fur
ti ⁊c. intellige qd factũ apparet. Et iſta determinatio videtur cõ
dictũ in prin. gl. Nec obſtat l. itẽ. §. poteſt. q2 in illo edicto req
ritur verus dolus qui ibi ceſſat, hic autẽ ſufficit cõdẽnatio vel
factũ, vt ptz hic. Iac. But. dicebat. Iſtã gl. poſſe ſuſtineri hoc
modo. Qñq; trãſigitur ſuper pena, iudice volẽte, vel authorã-
te, ⁊ tũc non infamatur quis, vt l. quid ergo. §. pena grauior. j.
eo. Qñq; paciſcitur ſuꝑ delicto, ⁊ tũc infamatur, vt hic in tex.
Qñq; ſuper inſtãtia, ⁊ tũc non infamatur, niſi cõſtet de crimi-
ne, vt hac gl. Certe non plz hoc, q2 iſtud pactũ ne peteret in iu-
dicio, vel ne litigaret, nõ ſolũ perimit inſtantiã, ſed ⁊ ipſam a-
ctionẽ, vt l. ſi vnus. §. pactus. ſ. de pac. ⁊ ibi videbitis, ⁊ l. poſt-
a quã liti. C. de pac. Et ideo puto, [a] qd eo ipſo qd pactus eſt data
pecunia ſuper aliqua iſtarũ actionũ ſit infamis. Et ex hoc ha-
3 bes † qd nõ licet dare pecuniã alicui, vt ſibi faciat pacẽ. [b] Quod
b intellige verũ ante condemnationẽ ſequutã, tũc enim non licet,
q2 habetur pro cõfeſſo, vt hic niſi in caſib' in quib' licet tranſi-
gere, vt l. trãſigere. C. de trãſac. Nõ autẽ qd pecunia data repe-
tatur. qd intellige vt in l. accuſationes. C. qd metus cau. que eſt
no. ad hoc cum ſua gl. Sed poſtquam cõdemnatio eſſet facta, ſi
darem tibi pecuniam, vt faceres mihi pacem, forte non eſt pro-
hibitum. Facit extra de penis. c. preſbyteri. ⁊ j. quod met. cau.
l. nec timorem. cum ſua gl. hoc tamen non firmo.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Et ideo puto. An ſit licitũ dare pecuniã ꝓ pa
ce. vide hic Ang. ⁊ Bal. ⁊ que dixi in c. quoties. de ſimon. ⁊ vide
Bal. in l. non intereſt. C. qd met. cau. vbi dicit, qd non licet dare
pecuniam pro concordia.
b ALEX. ¶ Faciat pacẽ. An liceat alicui dare pecuniã, vt ſibi fa-
ciat pacem, tractat Bal. in l. fi. j. de condi. ob tur. cau.

LEX QVINTA.

Quoniam. Hic dr ꝙ videtur fateri qui paci
ſcitur. Quid eſt hoc dictum? di
cũt quidã, perinde eſt ac ſi fateatur extra iudiciũ, di
cẽtes qd cõfeſſio extra iudiciũ ſufficit ad condemna-
* tionẽ. Ita dicebat Iac. gloſſator antiquus. * Gl. tenet cõtrium [a]
a vt in ea. Ueritas eſt qd confeſſio extra iudiciũ facit indiciũ ad
tormẽta, vt l. quero. j. de edil. edic. ⁊ l. capite quinto. de adulte.
Sed cõfeſſio in iudicio ſufficeret ad condẽnationẽ, vt l. ſi cõfeſ
b ſus. j. de cuſt. reo. ⁊ l. plane. j. ad le. Aquil. Iſta ergo trãſactio [b]
licet facta extra iudiciũ hꝫ vim cõfeſſionis facte in iudicio, quã
tum ad hoc vt poſſit ſequi cõdẽnatio. Ita ſentit gl. in l. trãſige
re. C. de tranſac. Item infamatur, ſicut ſi eſſet condemnatus, vt
hic. Sed confeſſio ſola facta in iudicio non infamaret, vt dicam
in l. ictus fuſtium. j. eo. licet quidã cõtra per hanc legẽ. ⁊ gl hoc
videtur ſentire in gl. paruula, cũ dicit qd hec duo paria ſunt cõfi
teri in iure, ⁊ paciſci extra ius.

ADDITIONES.

* CLAVD. ¶ Antiquus. Et dum dicit gl. niſi cõtrariũ probetur,
innuit, qd ficta confeſſio ita poteſt reuocari p̃textu erroris, ſi-
cut vera. ⁊ eam pro notab. ad hoc allegat Io. And. in c. fi. de cõ
feſ. Io. And. in addi. ad Spe. in tit. de poſi. §. nono. de quo per
Bal. ⁊ alios in l. error. C. de iur. ⁊ fac. igu. circa fi. ⁊ ibi vide re-
miſſiue per Imol. ⁊ in l. fi. §. iuſſus. de appel. Cautelas autem,
per quas poterit euitare huiuſmodi infamiam, ⁊ confeſſionem
vide per Alber. ⁊ Alex. in l. tranſigere. C. de tranſact. ⁊ Cepol.
cautel. clxxxiij.
a ALEX. ¶ Contrarium. Hic vide qd dixi poſt Bart. in l. ij. §. qd
obſeruari. C. de iura. calum.
b AND. BARB. ¶ Iſta ergo trãſactio. Et põdera in l. nõ vtique.
j. de excep. ponit caſum in hoc qñ excipiens cõfitetur, actor ac-
cipiat factũ ⁊ non ius. ſed Abb. c. cũ venerabilis. de except. di-
cit eſſe caſum ibi, cõtra Bar. Ego pondero qd iſta trãſactio eſt
confeſſio, vt hic dicit Bar.

LEX SEXTA.

1 ☞ Appellatio in ciuilibus in totum ſuſpēdit effectum ſententie, ⁊ ſic etiam in criminalibus, preterquam ad bona.
Appellatione pendente nil nouari intelligitur, niſi fiat qđ fieri poterat pendente inſtantia.
2 Sententia lata ſtatim infamat etiam ante appellationem interpoſitam.
3 Appellatione interpoſita a ſententia, ea pendente, ſententia et eius effectus extinguitur.
4 Appellatio interpoſita quando fuit deſerta, fingitur non appellatum. ⁊ ſic retro infamis.
5 Condemnatus ſi pendente appellatione dixerit teſtimonium, valet, etiam ſi appellatio remanſit deſerta.
7 Prima ſententia ſi fuit confirmata a die cōfirmationis eſt infamis.
8 Actio oritur ex ſententia confirmante, ⁊ non cōfirmata. Et iudex appellationis exequitur.

Furti accipe.

§. Sed ſi furti.

Hic exponit, verbum dānatus, poſitum in
* edicto. Opp. primo, ⁊ videtur qđ appellatio * nō tollat effectū
1 ſn̄ie, vt l. chirographis. §. fi. ff. de admi. tut. gl. ſol. Tu dic † melius in ciuilibus ſuſpēdit appellatio effectum ſentētie in totū, ⁊ illud qđ dicitur, nil nouari appellatione pēdēte, debet intelligi, niſi illud fiat qđ fieri poterat pēdente prima inſtantia, vt l. poſtꝙ. §. Imperator. ff. vt leg. no. ca. Solū enim hoc ꝓhibet innouari appellatio, q2 ſuſpēdit iuriſdictionem primi iudicis, ⁊ ad ſuperiorem iudicē cauſam deuoluit, vt C. de appel. l. iudicibus. ⁊ in d. tit. nil no. appel. pen. Sed quādo appellatur in criminalibus, ſuſpēditur effectus prime ſentētie in totū preterꝙ quo ad bona, quo ad que remanet aliquis effectus ſentētie prime, vt C. ſi pen. appel. mors interue. l. fin. ⁊ C. ſi reus vel accuſa. mor. fue. l. iij. ergo lex, chirographis. §. fi. loquitur in appellatione interpoſita in criminalib⁹, in quibus quo ad bona remanet aliquis effectus prime ſentētie. Unde ſi quid eſt innouatū, reuocatur per officium iudicis, vt ibi no. ita dꝫ intelligi glo. iſta.
a Pro declarāda ª iſta l. dic ꝙ poſt latā ſn̄iam quoddā eſt tēpus appellationis interponēde, ante eam interpoſitā, quoddaꝫ eſt tēpus poſt appellationē interpoſitā, ea pēdente, quoddam eſt tēpus poſt appellationē interpoſitā, ⁊ ſn̄iam primā confirmatam per curſum fatalium, quoddā eſt tēpus poſt appellationē interpoſitā ⁊ ſententiā primā confirmatā, tanꝙ iuſtā ⁊ equam.
b ❡ De quolibet iſtorū videamus. Circa primū ᵇ ſcꝫ circa tēpus appellationis interponēde, ſunt opi. hic in gl. ſuper verbo, ꝓuocationis. † Quidam dicunt ꝙ ſentētia lata ſtatim infamat, ᶜ vt
2 c l. qui vltimo. ⁊ l. ꝙ ad ſtatū. ff. de pe. cū ſimi. Alij dicūt cōtrariū ꝙ non infamat, donec tranſeat in rem iudicatā, vt l. i. de re iudi. Facit ff. de trāſac. ⁊ l. poſt rem. Pro hoc qđ no. in l. i. nil no. appel. pen. ſcꝫ ꝙ intra decē dies non poteſt fieri executio. Prima opi. eſt vera ſcđm oēs per l. allegatā per eos. ❡ Ad contraria reſpōdeo. Quedā eſt executio ſn̄ie, que fit facto hoīs, ⁊ iſta non poteſt fieri intra tēpus appellationis interponende, vt in contrarijs. Quedā eſt executio, que fit a lege, vt infamia, ⁊ in his q̄ cōtinent diminutionē ſtatus, ⁊ tūc ſentētia ſtatim trahit ſecum executionē, vt hic, ⁊ d. l. qui vltimo. ⁊ l. qđ ad ſtatū, ⁊ l. ſi quis filio exheredato. §. hi qūt. de iniuſt. rup. ⁊ irri. teſta. Et ita dicūt Cano. in ſn̄ia excōicationis extra de appel. c. paſtoralis. qđ not.
3 Circa ſecūdum † tempus, ſcꝫ poſt appellationē interpoſitaꝫ ea pēdente, videtur ꝙ appellatio extinguat ſententiā ⁊ eius effectum, vt hic. ⁊ ita tenet hic prima glo. Contrarium tenuit ſcꝫ qđ non extinguatur, ſed ſuſpēdit gl. in l. tale. §. qui ꝓuocauit. ff. de pac. Sed iſta eſt vera, vt hic patet, in l. i. in fi. ad Turpil. qđ
4 intellige vt dixi ff. in primo cōtrario. Tertiū tempus † eſt poſt appellationē interpoſitam, ⁊ deſertam per curſum tēporis, vt hic dicit gl. ij. circa med. qđ fingitur nunquam appellatuꝫ eſſe, ⁊ ſic retro infamis eſt, vt dicit tex. ❡ Sed hic inſurgit dubium,
5 † * quid ſi interim talis condēnatus tulit teſtimonium ᵈ an va-
* leat? Uidetur ꝙ nō, vt l. iij. §. one. ff. ad Carbo. ⁊ ita dicit gl. Gu-
d liel. de Cu. dicit contrariū, q2 inſpicitur tēpus dati teſtimonij, vt l. i. C. de teſtib. Itē q2 factū ipſius teſtis negligētis proſequi appellationē nō debet nocere alij, pro quo teſtificatus eſt, arg. l. ſi vnus. §. ante omnia. ff. de pac. ⁊ l. nā poſtea, in fi. de iureiurā. Iac. But. tenet cōtrariū. Nam in his, que retro fingūtur, oīa reſcindūtur perinde, ac ſi ab initio fuiſſet infamis, vt l. penul. de
e ſuis ⁊ legi. ⁊ no. l. vlti. C. de ſen. paſ credo opi. Gul. ᵉ veriorem, per rationes ſuas, ⁊ illud qđ dicitur in his que retro fingūtur, ⁊c. intellige niſi ſint de neceſſitate facta, vt l. quoties. ff. de pactis
6 dotal. ſed teſtificari eſt huiuſmodi, ergo, ⁊c. An autem * ille qui eſt excōmunicatus, ⁊ appellauit, ⁊ neglexit proſequi, retro dicatur infamis. Doctores canonū variāt, vt extra de app. c. ſe-
7 pe. vide ibi. Inn. ⁊ Ber. diſcordāt. ❡ Quartū tēpus † eſt poſt
f appellationē ᶠ interpoſitā, ⁊ ſn̄iam primā cōfirmatam tanꝙ iuſtam, tūc a die confirmationis eſt infamis, non retro, vt hic. Ex
8 quo † apparet qđ actio oritur ex ſn̄ia cōfirmāte, non ex cōfirmata, de quo plene in l. eos. C. de appel. ⁊ mādat ſn̄iam executioni iudex appellationis, non primus. De quo dixi plene in l. tale.
9 §. qui ꝓuocauit. Ex quo apparet † qđ cautiones preſtite in primo iudicio, non cōmittūtur in ſecūda ſentētia. qđ dic, vt in l. cum
10 apud Semproniū. ff. iud. ſol. ❡ Quero † vtrū appellatio interpoſita ab interlocutoria extinguat illam, ſicut diffinitiuā. Uidetur qđ ſic, vt in l. intra vtile. ff. de mino. ⁊ ibi dicam. In contrarium facit c. non ſolum. extra de appel. lib. vj. Dic vt dicam in l. intra vtile. circa medium.

ADDITIONES.

* CLAV. ❡ Appellatio. De hac materia quando appellatio tollat, aut ſuſpendat effectum ſententie, vide per Alexā. remiſſiue in l. ſi cauſa cognita. C. de tranſac.
a ❡ Pro declaranda. Circa veritatem iſtorum vide Areti. in l. quia latronibus. §. i. de teſta.
b ❡ Circa primum. Uide Ro. conſi. ciij. Bal. conſi. cx. vol. iij.
c ALEX. ❡ Statim infamat. Idē dicit in l. i. ff. de re iudi.
d POMA. ❡ Teſtimoniū. Uide Feli. in c. teſtium. de teſti.
* CLAV. ❡ L. iij. Uide ad cōfirmationem, ⁊ limitationē huius legis quod dicit Alex. conſi. xxxvj. vol. iiij. Prepoſ. c. pen. de appel. aliquid per Bal. in c. preterea. §. ij. illo titu.
e ALEX. ❡ Opi. Guliel. Uide gl. in c. i. extra de teſti.
f POMA. ❡ Poſt appellationē. Uide Fel. in rub. de treu. ⁊ pa.

1 ☞ Alieno nomine quatuor modis quis eſſe in iudicio dr̄.
2 Procuratore condemnato non infamatur dominus, etiā ſi dominus fuerit lit. conteſt.
3 Conſilium quod quando quis dubitat cōdemnari in actione famoſa quod litiget per procuratorem.

§. Si quis alieno.

a ª Pro declaratione tex. ⁊ gl. debes ſcire qđ aliquis dici-
1 tur eſſe in iudicio alieno nomine quatuor modis. Primo alieno noīe. i. ad alterius vtilitatē, ⁊ damnū, vt procurator. ❡ Secūdo dr̄ eſſe in iudicio alieno nomine. i. ad alterius vtilitatem ⁊ damnū, ſuo tn̄ nomine eſt in iudicio, vt fideiuſſor, ⁊ defenſor, q2
b ſine alteri⁹ mandato ſuſcepit in ſe iudiciū. ❡ Tertio dicitur ᵇ alieno nomine, id eſt, ꝓpter factū alienū, ſuo tn̄ nomine, litigat, ⁊ ad ſui vtilitatē ⁊ damnū, vt heres. ❡ Quarto alieno, id eſt, ſuper inſtātia cōtra perſonā alterius inchoata, ad ſui tn̄ vtilitatem, ⁊ damnū litigat, ⁊ pro facto ſuo, vt l. ſeruus cuius. ff. eo. In omnib⁹ iſtis caſib⁹ cōdemnatus non infamatur, licet quo ad quid dicatur ſuo nomine litigare, vt ex ꝑdictis patet, ⁊ ſic ceſ-
2 ſant omnia cōtraria formata in gl. ❡ Quero † dr̄ hic ᶜ in fin. qđ
c cōdemnato ꝓcuratore non infamatur dn̄s, ⁊ ſi ab initio litiga-
d uit per procuratorē. ❡ Quero quid ſi ab initio ᵈ dn̄s fuerit litem cōteſtatus. Gl. dicit idem ⁊ hic ſubaudit maxime, qđ puto verū q2 edictū Pretoris requirit quē condemnatū eſſe ſuo nomine. Oportet ergo qđ ille quaſi contractus, qui celebratur in ſentētia, vt l. iij. §. idē ſcribit, ⁊ ibi no. ff. de peeu. celebretur cum ipſo reo principali, qui, ſi non eſt in iudicio, non poteſt condemnari, nec cū eo talis quaſi cōtractus celebratur per regulam quecūꝗ gerimus. ff. de reg. iur. ⁊ per l. i. de ſen. ⁊ interlo. omni. iu-
3 di. quicquid ibi dicat gl. † Habes ergo mirabile cōſilium quod quando quis dubitat cōdemnari in actione famoſa, litiget per procuratorem ⁊ euitabit infamiam, vt hic, quod not.

ADDITIONES.

a ALEX. ❡ Si quis alieno. Qn̄ quis dicatur cōueniri noīe alieno. Adde Bar. in l. aliq. in prin. ſo. ma. ⁊ in l. i. C. de obſe. pa. ꝓſtā.
b ALEX. ❡ Tertio dicitur. Bene facit qđ no. in l. apud Iul. §. fi. per iſtum tex. ff. quibus ex cau. in poſ ea.
c POMA. ❡ Dr̄ hic. Uide qđ ex hoc infert Deci. c. at ſi clerici.
d ALEX. ❡ Ab initio. Adde Bal. in l. nihil. C. de procu.

1 ☞ Pacem non licet facere data pecunia, etiaꝫ ſi non ſit ſcripta in inſtrumento, nu. 3.
2 Lex ſimpliciter loquens reſtringitur, ne ſequatur abſurdum.

§. Pactus.

a ª Nota arg. † qđ non licet facere pacē da-
1 ta pecunia ᵇ vt dixi in l. athletas, in fin. ff.
b eo. Nota * etiam diligenter quod lex ſimpliciter loquēs reſtrin-
2 gitur, ne ſequatur abſurduꝫ. Simile in l. ſcire oportet. §. aliud. ff. de excu. tuto. ⁊ l. aliud. §. abſurdum. de regu. iur. ⁊ ff. de teſta. l. queſitum. dixi in l. omnes populi. circa interpretationē reſtrictiuam. de iuſti. ⁊ iure. ❡ † Quero quid ſi in veritate interue-
3 nit pecunia tn̄ non fuit appoſitū in contractu. Gl. in l. accuſationis. C. quod metus cau. videtur velle dicere, qđ ſatis eſt ſi in contra-

contractu nō opponatur,ſed alio caſu loquitur:quantū ad caſum preſentis legis puto ſufficere ꝙ in veritate interuenerit:⁊ licet ibi nō ſit ſcriptum,videtur tamen repetitū,vt l.item qꝛ. in fin.ſ.de pactis.

ADDITIONES.

a ALEX.¶Pactus.Et iſtum tex.allegat Bar.no.in l.ij.in prin.C.de pena iu.⁊c.

b P.PAV.P.¶Non licet facere.Uide caute.quomodo hoc poſſit euitari,⁊ qd nō videatur conſiteri per Iaſo.in l.tranſigere,C.de tranſac.Quid autem ſi nō tranſigeret,ſed ſolueret penaʒ nō expectata ſententia,vide multa p Fely.in c.cū te.ij.de re iu.

1 ☞ Iuſſus quando excuſet.
2 Iudex non poteſt cogere partes ad trāſigēdū,neqʒ cōpromittendum,neque ad pacem faciendam,niſi pro quiete publica.
Iuſſus delegati ad vniuerſitatem cauſaruʒ excuſat.
3 Iuſſus arbitri non excuſat,arbitratoris ſic.
4 Arbitramentū eſt trāſactio generaliter ītelligēdo,nō ſtricte.
5

§ **Qui iuſſu.** Iuſſus pretoris excuſat,⁊ iuſiurādum nō habet vim trāſactionis quo ad infamiā. hoc dicit ⁊ eſt bonus ſ. Opponit.⁊ videt ꝙ iuſſus ꝓtoris nō excuſet,qꝛ iubere nō pōt. Nemo enīʒ inuitus cogitur cōtrahere,vt C.de iure delibe.l.nec emere.⁊ C.de cōtrahē.emp.l.inuitū.⁊ vt nemo inuit9 ī rubro ⁊ nigro. Et gl.hic determinat ꝙ iudex nō pōt iubere tranſigere. Sol.† Quidam ſunt in quibus nullo
1 modo quis tenetur parere,⁊ tunc illorū iuſſus nullo modo excuſat,vt l.liber homo.in pn.ī.ad le.Aql. Quidam ſunt quibus qs tenet petere in aliquibus,vt parentibus,dn̄is,iudicibus,⁊ tūc in his,in quib9 debet qs parere ſine dubio excuſatur,vt l.non videt.ſ.qui iuſſu.ī.de reg iur. In his vero,in quibus qs parere nō tenetur,ſi ſunt grauia,nō excuſat propter iuſſum,vt d.l.liber homo,⁊ ibi no.ad leg.Aquil.⁊ de re.iur.l.ad ea. Sʒ ſi
2 ſunt leuia,excuſatur. Ita loq hic. habes ergo † ex hac gl.[a] no-
a tabili ꝙ iudex nō pōt cogere partes ad tranſigendū,[b] ⁊ eodem
b modo neqʒ ad cōpromittendū in arbitratore,ꝙ no.⁊ tene menti.
c Eodem modo[c] videtur ꝙ non poſſit cogere partes ad pacem.
d Qd intellige niſi forte[d] per hoc quies publica inquietaretur, tūc enī poſſet,arg.l.cōgruit.ſ.de offi.preſi.⁊ ī aut.ī.de mā prīn.
3 ſ.coges. Uide hāc gl.⁊ nota eam.¶† Quero vtrū iuſſus delegati iudicis excuſet? Certe ſic ſi eſſet delegat9 ad vniuerſitateʒ cauſarū,qꝛ eſt eadē ratio,que in iudice ordinario,vt ex ꝑdictis patet. Sed ſi eſſet delegat9 ad vnā cauſam tantū,tūc in ceteris habet vt priuatus,⁊ ideo tunc iuſſus eius nō excuſaret,vt d l.
4 liber homo.¶ Quero † qd in arbitrio,vtrū eius iuſſus excuſet? Rñ.gl.ꝙ non. Quod intellige verū,ſi fuerit cōpromiſſum tanquā in arbitrū,⁊ ſic ad eum nō ſpectat iubere tranſigere,ſʒ ſi in eum fuerit cōpromiſſum tanquam in arbitratorē,⁊ ipſe ꝓcepit dari pecuniā,puto ꝙ eius iuſſus excuſet,qꝛ text.qui dt,pactus eſt,intelligitur data pecunia ſponte,ſʒ iſte dedit neceſſitate coact9.ſ.propter ſentētiā arbitratoris. Et ſi dicas,impu
e tet ſibi,qꝛ ſe poſuit ī tali neceſſitate,dico ꝙ talis neceſſitas[e] nō
5 eſt de neceſſitate ordinata ad cām iſtā. Illud aūt † ꝙ dr ꝙ arbi
f tramentū[f] eſt trāſactio,debet intelligi generaliter,hoc eſt quedam conuentio,per quam receditur a lite,vel a cōtrouerſia,nō autem debet itelligi ſtricte ꝙ ſit trāſactio,que fit aliquo dato vel retento,qꝛ ſi hoc eſſet,ſequeretur ꝙ nūquā arbiter poſſet
g in totum abſoluere,vel in totum cōdemnare,[g] qd eſſet iniquū.

ADDITIONES.

a ALEX.¶Ex hac gl.Adde Bal.in l.⁊ ſtipu.C.d ſen.p illū tex.⁊ q̄ dixi.i l.equiſſimū.ī.d vſufr.⁊ adde ꝙ Bal.in c.j.ſ.ſi qs furatus.de pace tenē.dixit ꝙ ille tex.ꝓſtat ar.ꝙ qs poſſit cogi:vna cum aduerſario ad cōpromittenduʒ in amicum cōmunē,cōtrouerſiam quā habent inuicē. Poſtea dicit ipſe,ꝙ hoc nō credit, nec eſt verū ſecūdū eum.¶Adde an iudex poſſit aliquem cogere ad cōpromittendū reſiſtēte ſtatuto. Pau.de ca.cōſi.clxxxiij. Add hoc eſſe verū,ꝙ dt Bar.h,niſi partes litigaſſent,qꝛ poſſent cogi ad compromittendū,vt p do.Anto.in c.j.circa fin.de mu.peti.vi.de Alex.conſi lx.ij.vol.⁊ l.quidam exiſtimauerunt. ī.ſi cer.pet.in l.j.ſ.poſt operis.ī.de no.ope,nun. Ori.in trac.de arbi.q.xlv.

b P.PAV.P.¶Ad tranſigendum.Uide Anto.de But.in c.j.in fi. extra de inutili.ſtipul.

c P.PAV.P.¶Eodē modo.Uide late de materia iſta Fely.ī rub. extra,de treu.⁊ pa.⁊ vide Soc.in l.qdā exiſtimauerūt.in vlti. no.ī.ſi cer pet.⁊ Iaſ.ibi Are.in l.ij.ſ.ex his.de verb.obl.

d ¶Niſi forte.Uide Bar.cōſi.xx.vol.ij.

e P.PAV.P.¶Talis neceſſitas.Uide Aret.in l.is poteſt.ad fin. ī.de acqui.hered.

f ALEX.Arbitramentū.Uide Bar.in l.ꝙ ſi Epheſi.ſ.j.ī.de eo qd certo loco.

g ALEX.¶Eſſet iniquum.Adde Bal.in l.ſi.ī.de excep.rei iudi.

§. **Mandati.** Nota caſum,in quo actio mandati cōtraria infamat.dicam ī.ea.l.in fine.

§. **Illud plane.** Opp.quod idē ſit in mandato ⁊ depoſito,qd in tutela ⁊ ꝓ ſocio. Dic vt in gl.que ſubtilis ⁊ clara eſt.Sed gl.Inſti.man.ſ.recte dt aperte,quod mandatuʒ re non integra morte mandatarij nō finitur,⁊ ſic tranſit ad heredem. Tutela vero ⁊ ſocietas finitur morte omnino,licet duret actio.

a §. **Contrario.** Querit gl.qd ſi contrario iudicio agatur pro fide rupta.[a] Dicit gl.nō infamari niſi in caſu poſito ſ.ea.l.ſ.mandati.quia in penis nō debemus legem extendere ex identitate rationis,qd no.ſecundum hanc gl.in cōtrarium tʒ gl.in l.ſi pignore.ſ ſi poſt diſtractum ī.de pig.actio. Iſta tenetur communiter,ſʒ forte illa verior eſt. Nō determino modo.

ADDITIO.

a ALEX.¶Fide rupta.An ꝯdēnatus de fide rupta,ſit infamis per Imo.in l.infamem.de publ.iudi.

LEX SEPTIMA.

In actionibus. No.ꝙ clauſula appoſita ī preced.capitulo in ſequenti non intelligatur repetita.ſ.illa clauſula,pactuſue. Simile in l.ij.in prin.ī.vi bono.rap.in illis verbis,coactis hominibus,⁊c.quod eſt veruʒ in his que pertinent ad facti narrationem. Sec9 in his que pertinent ad iuris diſpoſitionem,vt l.quemadmodum.ſ.ſi.ī.ad l.Aqui.⁊ inſti.eo. ſ.ex hoc tamen capite. Dixi plene ī l.ait lex.ī.ad leg.Aquil.

LEX OCTAVA.

1 ☞ Ignorantia non punitur,⁊ quando,ibi.
Tempus continuum currit etiam ignoranti.
2 Ignorantiam allegare quando liceat.
Occidens aliquem quem credebat bannitum,non punitur tanquam de ſimplici homicidio.
Preſentans non bannitum quem credebat bannitum non habet premium.
3 Executori ignoranti non currit tempus.
4 Preſcriptio quādo currit ex negligentia alicuius,oportet qd in princ.ponantur ea que inducunt negligentiam.
5 Teſtis deponens ſuper morte alicuius,ꝓbat,ſi reddendo cauſam dicit quod vidit fieri luctum in domo,⁊ vxorem ⁊ conſanguineos aſſumere veſtes lugubres.

Genero. Hic incipit exponere tertiam partē edicti,de his q notant infamia ipſo facto,⁊ breuiter hoc dt. Licitū eſt allegare ignorantiam ad commodum ignorātis.hoc dicit Iac.But.
1 ¶† No.ex iſto principio quod ignorātia nō debet puniri. Ex hoc nota quod tempus continuū currit etiā ignorāti.¶Opp. qd ignorātia punit vt ī.de pig.act.l.tutor ſ.j.gl.nō ſoluit. Dic ꝙ ignorātia ibi habuit culpā admiſtā. Uñ ꝓpter culpā punit. Sic ſ.de legi.l.j.⁊ ideo hec lex dʒ ītelligi de ignorātia facti,nō iuris,q̄ cadit in latā culpā,vt ī.e.l.libertorū no.gl.⁊ hic ⁊ ibi. ¶Ad ſecundā oppo.Inſtit.de excu.tuto.ſ.qui aūt.⁊ l.cū ſex mēſes.ī.de edil.edic. Solue hic tempus eſt vtile,ibi continuū, et in dubio intelligitur ꝯtinuum,vt l.j.⁊ ibi no.ī.d diuer⁊ tēp.
2 preſcri.¶Opp.extra gl.† ad ſummariū intellectū de l.ſi is.ſ.ſi communis ſeruus.ī.de acqui.re.do.vbi allegatur ignorātia ad commodum ignorantis. Sol Diſtingue tres caſus,quādo qs allegat ignorantiā ad euitandam penam,⁊ poteſt,vt hic,quod
a intellige,niſi ſit admiſta culpa,[a] vt hic. Et ex hoc ſequitur qd ſi quis occidit illum quem credebat bannitū,vel adulterauit illam quam credebat non nuptam,quod nō puniatur tanquā de ſimplici homicidio,vel adulterio,vt l.pe.ī.de adul. Sed ſi erat in culpa,qꝛ plenius inueſtigare debuit,puniretur tāquā de cul
b pa,vt l.ij.ſ.hac actione.vi bono.rap. Qñqʒ allegatur[b] ignorā-
c tia ad incommodum ignorantis. Uerbi gratia,occidiſti[c] bannitū
d quē tu ignorabas bannitū.adulteraſti mulierē[d] ſolutā quaʒ credebas nuptam,⁊ ſimilia. Certe ad excuſanduʒ te nō poteris iſtā tuam ignorantiam ⁊ errorē allegare,ſed ſtabitur veritati, ar.huius l.⁊ eſt tex.in l.inter oēs.ſ.recte.ī.d fur.⁊ de cri.expi. here.in l.ſi.⁊ Inſti.de obl.que ex deli.ſ.placuit. Et hoc ego dico quod in criminalibus nō admittunt reſponſiones,p verbū, credit ⁊ nō credit. Nā tuū credere,nō faceret plus puniri,ſi veritas aliter ſe haberet,p dicta iura.⁊ ideo de veritate debet rñderi,vt ſic ſcio.vt l.repeti.d queſtio.⁊ p totū tit.facit ī.re.amo. Marcellus. Qñqʒ allegatur ignorātia ad commodum ignorantis quo ad hoc vt lucrū perdat,nō vt damnuʒ ſentiat. Exēplum,dicit ſtatutū,qui repreſentauit exbannitū habeat centū, modo tu cepiſti ⁊ preſentaſti quēdam non tanquam exbannitū, qꝛ ignorabas,certe nō debes habere premiū,vt d.l.ſi is.ſ.qd ſi
e ſeruus.[e] de acq.re.do.⁊ l.ſi qs ī graui ſ.vtrū.ad Sil. In eo qd

dicit vltro, pro hoc de cõd. ⁊ demon. l. ij. vbi non ſufficit cõditio
nem impleri facto, ſed ex certa ſciẽtia quãtũ ad acquirẽdũ. Fa
f cit quod no. Dy. in l. ſeruus. ſ. de ver. obl. Alterius ſi ſta lex fa-
3 cit ad q. dicit ✝ conſtitutio epiſcopi ᵍ φ ſi executor non fuerit
g intra annum vltimã volũtatẽ, cadat in excõicationẽ vtrũ iſtud
tempus currat ignorãti executori. Videtur φ nõ, ſi de ignorã
tia puniat. In contrarium videtur tex. hic, dum dicit, merito
pretor adiecit. q. d. ſi pretor adiecisset, curreret ignorãti. Pro
quo facit qd dixi ſ. qd in dubio tempus eſt cõtinuum, vt l. j. de
h diuer. ⁊ tem. pſcrip. Teneo ʰ qd tps nõ currat, * niſi tempore
* ſciẽtie, etiaʒ ſi in cõſtitutione dicat intra annũ, a tẽpore mortis
ſubaudi ⁊ ſcientie, ne ignorãtia puniat, vt hic. Pro hoc caſus
ſolẽnis in l. iij. ſ. ſi qs heredi. ſ. de ſtatulib. vbi ſi teſtator dixit,
tẽpore mortis, ſubaudi ibi, ⁊ adite hereditatis, ⁊ q tũc incipit
eſſe in negligẽtia. Facit l. ſi in diẽ. in prin. de cõd. ⁊ demõ. ⁊ C. de
iur. deli. l. ſcimus. ſ. ſin autẽ dubi⁹. ⁊ ſ. ſeq. vbi tex. dt a die mor
tis, ſubaudit gl. ⁊ adite hereditatis. Facit ſ. de iure dotium. l.
4 tali. in pri. Et hoc ✝ dico generaliter in omni preſcriptiõe ⁱ que
i currit ex negligentia alicuius, oportet qd in prin. ponant ea q
negligẽtiã inducunt, vt l. j. in ſi. de anna. excep. ⁊ qd pretor adie
5 cit, hoc fecit ex abundantia, gratia tollende dubitatiõis. ✝ Vl
k timo iſte tex. facit in ar. ᵏ qd ſufficiens ſit redditio cauſe teſtis,
q teſtificatur de morte, ſi dt, vidi de eo fieri luctũ in domo ſua, ⁊
vxorẽ ⁊ cõſanguineos aſſumere veſtes lugubres, vt hic, in fin.
Iſtud enim ſufficit explorari a notis, ⁊ his q veriſimiliter ſcire
poſſunt, vt C. de repu. aut. hodie, ⁊ l. ſi vicinis. C. de nup. Sʒ cõ
ſanguinei dñt ſcire veriſimiliter, ⁊ hoc manifeſtãt p luctũ: ergo
* ⁊c. facit l. octaui. in ſi. vñ cog. ⁊ l. de tutela. C. de in integ. reſti. *

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Admiſſa culpa. Vide Bar. in d. ſ. recte. ⁊ in l. omnes populi. in v. q. prin. Et vide que no. Inſti. de act. ſ. penales.
b POMA. ¶ Quandoqʒ allegatur. Vide Alex. cõſ. xxvj. in fine iiij. vol. Fely. c. que in eccleſiarũ. verſ. ſeptimus caſus. de cõſti. vide Alex. conſi. j. vo. ij. Cepo. conſi. vij. dubio j.
c ALEX. ¶ Occidiſti bannitum. Sʒ de bãnito Jo. An. tenuit contrarium, in Spe. in tit. de accu. ſ. ſequit. ⁊ qd no. Bar. in l. nõ ſolũ. ſ. morte. de ope. no. nũ. ⁊ adde qd no. Bar. in l. ſi. ſ. de adul.
d P. PAV. P. ¶ Adulteraſti. Vide Areti. in l. qui ſe pupillũ. ſ. de acqui. hered.
e ALEX. ¶ Si ſeruus. Et ibi Bar. Bal. hoc cõtra, quẽ ſequitur Ro. in d. ſ. vtrũ. adde Bal. in l. ſi qs heredẽ. in pe. q. C. de inſti. ⁊ cũ Bar. tʒ Saly. in l. ea qdẽ. in verſi. xvj. quero. C. de accu. Bar. in l. nulla de delato. lib. x.
f P. PAV. P. ¶ Alterius. Vide Com. cõſ. xij. inci. Joan. ab armis, ad finem.
g ALEX. ¶ Cõſtitutio epiſcopi. Et vid lati⁹ Bart. ⁊ qd ibi dixi in l. Labeo. ſ. ſi quis teſt. liber eſſe iuſ. fue. Adde que no. Bald. in aut. cui relictum. C. de ind. vid. Et qd ſi fuit impeditus, vide p Bal. in l. ſi. ſ. j. cõmunia de leg. ¶ Adde Bal. cõſi. ccclxxi. ij. li. Ro. late vbi ponit pulchram limitationẽ cõſil. cccxxviij.
h POMA. ¶ Teneo. Idem tenet Alex. cõſi. xxiiij. inci. viſo themate. verſ. ſuper eo. in j. vo. ⁊ Pau. in l. nulli. ad ſi. C. de epiſ. ⁊ cler. Barb. conſi. viij. j. vo. Ro. conſi. cxxviij. j. dubio. limita tamen p Alex. l. ſi mihi, ⁊ tibi. de leg. j. ⁊ conſil. xxxvj. iiij. volu.
* CLAV. ¶ Currat. Idem tenet Bald. in c. lʒ magiſter. de ſuppl. negl. prelat. And. Barba. conſi. viij. volu. j.
i ALEX. ¶ Preſcriptiõe. Adde Bal. in l. j. in xxiiij. opp. ⁊ in l. quãdiu. C. q admit. Adde tu Bar. i l. quinquaginta. ſ. de exc tu. ⁊ Alex. i cõſ. lxxxvij. in ſi. in v. vol. ⁊ Bar. Soci. conſ. cclxv. i ij. vo.
k ALEX. ¶ Facit in arg. Vide Bal. in l. exhrdatum. ſ. eo. ⁊ Bar. in l. ſi quidem. C. ſol. mat. cum concor. ⁊ ſequitur hoc Flo. in l. ij. ſ. eiuſdem. de teſti.
* CLAV. ¶ Reſti. Vid quomodo probetur mors plene p Bar. in l. is poteſt. ſ. de acq. hered. ⁊ i l. ij. ſ. ſi dubitet. ſ. quemad. teſt. aper. ⁊ vtrobiqʒ per Alex. ⁊ alios.

LEX NONA.

Vxores. Not. φ mulier nõ cogitur lugere ſponſuʒ, niſi eſſet deſponſata per verba d preſenti, q tunc non eſſet ſponſus ſed vir, vt dicit glo.

LEX XI

1 Rationum duarũ ſi vna ceſſat, alia ſupereſt, ſtat diſpoſitio.
2 Pene impoſite nubentibus intra annum ſunt correcte.
a
b **Liberorum.** ᵃ Quero vtrum ſtatim poſt partuʒ mulier poſſit nube-
re. ᵇ Mar. indiſtincte dicit φ ſic, q ceſſat rõ h poſita.
Jac. contra, eſt enim duplex ratio. Prima, perturbatio ſan
guinis. Scda, q prohibet nimia feſtinãtia, ne ex tali facto ſcdo
viro aliq ſuſpicio oriat, q primũ virũ noluit lugere. ⁊ ſ. Põ-
c ponius. ⁊ caſus, hui⁹ l. intelligit in viro q lugeri nõ debuit. Ex
1 quo no. ᶜ qd vbi diſpoſitio ✝ hʒ duas rõnes, licet vna ceſſet, ſi ta
men alia ſupereſſet, ſufficit, vt hic, ⁊ Inſtitu. de nuptijs. in ſ. af-
finitatis ⁊ l. ſi ventri. ſ. in bonis. de priuilegijs creditor. hoc et
2 tenet Cyn. in l. ſecunda. de ſec. nup. ¶ ✝ Quero vtrum iſta lex
d ſit correcta per dictũ Apoſtoli dicentis, Mortuo viro ᵈ nu-
bat in domino. qñqʒ gl. tenet hic quod ſic, ⁊ in l. prima. C. de ſe-
cundis nuptijs. Cy. ibi contra. Sed Innocen. ⁊ Jo. An. extra
de ſecundis nuptijs. capi. pe. ⁊ ſi. tenent idem quod glo. hic ſcili
cet quod omnes pene que imponuntur nubẽtibus intra annũ
ſint correcte. Pene vero q imponuntur, quia ſecundo nubunt,
ille imponunt fauore filiorum primi matrimonij, qui ex hoc le-
duntur, non propter feſtinantiam. Idem tenet Jaco. de Bel. in
auth. de nuptijs. ſ. j. ſi quidem ⁊ iſtud ſemper fuit obſeruatũ i
mortalitate citra millies ⁊ millies.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Liberorum. Vide Fely. in proe. decre.
b ALEX. ¶ Poſſit nubere. De hoc vide glo. in auth. de nupt. ſ. ſi vero altera. in verſi. confuſionem. ⁊ Bal. in l. j. C. de ſecũ. nup.
c ALEX. ¶ Ex quo no. Et vide omnino Bart. in l. j. ſ. ſol. ma. not. Bal. i l. gñaliter. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in extraua. ad reprimendum. P. PAV. P. ¶ Vide Felyn. in c. cum ceſſante, in princip. de appella.
d ALEX. ¶ Mortuo viro. Quid ſi matrimonium non eſt ſolutũ morte, ſed per diuortiuʒ, an habeant locũ iſte pene? vide Bal. in l. ſi qua. C. de ſecundis nup. adde an pene ſcdo nubentiuʒ ſint ſublate. Petr. de anch. conſi. c.

ſ. Notatur. Opp. quod ignorantia iuris excuſat, vt ſ. de adult. l. ſi adulteriũ. ſ. fratres. Sol. ibi in muliere ⁊ minore, dic in maribus ⁊ maiorib⁹. Opp. lata culpa non infamat, vt not. Inſti. de ſuſpec. tut. ſ. ſuſpect⁹. Sʒ iuris ignorãtia eſt lata culpa. Quod apparet, quia omnes ſcire debent, vt l. leges. C. de leg. ergo eſt lata culpa, vt l. late. de
a verbo. ſign. Sol. gloſſ. not. ᵃ quod contrarium loquitur in infa-
mia, que infertur per ſententiã, hic ipſo iure. Facit quod no. in d. l. in actionibus. in j. gloſſ. magna. de in lit. iurand. Sed quero vtrũ iſte ſ. ſit hodie correctus per dictum Apoſtoli? videt qd non, quia loquitur ibi ſolum in muliere qd mortuo viro nubat in domino. Et quod non mutatur, ⁊c. vt l. precipimus. in ſi. C. de appel. Contrarium puto. Nam cõtractus matrimonij eſt reſpe ctiuus: non enim poteſt mulier nubere, niſi eam vir accipiat, ⁊ ideo ſi permittitur mulieri de neceſſitate viro etiaʒ accipienti permiſſum eſt, facit C. de indi. viduitate tollenda. l. ſi. ⁊ ſ. de re-
ſcindenda venditione. l. cũ emptor. ⁊ de accep. l. fina.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Sol. gl. no. Adde tex. ⁊ Bar. in l. j. in prin. ſ. e. tit. ⁊ adde quod pene, que introducte ſunt contra mulieres, que tranſeunt ad ſecundas nuptias, habent locuʒ in vidua luxurioſe viuente. l. his ſolis. in ſi. C. de reuo. do. ⁊ illud voluit Jac. de Bel. in auth. de non eligen. ſecundo nuben. ſ. ⁊ ſi quidem. in verſ. hic autem etiam, per illum tex. ⁊ voluit glo. ⁊ doc. in auth. eiſdeʒ. de ſecundis nuptijs. C. ⁊ in auth. ſacramentum. C. quãdo mul. tu. offi. fun. po. ¶ Adde, qd vidua luxurioſe viuẽs, ita pdit do. ſicut per adulteriũ, vt conſuluit Pau. de caſt. cõſi. cxxiij.

ſ. Excuſatur. ᵃ Opp. gl. quod iuſſus nõ excuſ. vt ſ. de rit. nup. l. nõ cogitur. Sol. ibi iuſſus non importet neceſſitatem, q filius nõ cogitur obedire, tamen ſi obedit, excuſat, vt hic dixi in l. furti. ſ. qui iuſſu. ſ. eo. ¶ Secundo oppo. C. de inceſt. nu. l. qui cõtra. Sol. ibi erat graue delictuʒ, ideo iuſſus non excuſat. Opp. ſ. de rit. nup. l. ſi. eſt. Gl. dicit. ibi alio caſu loquit. q. d. eſt maius delictum accipere pupillam, quam hic accipere eam que nubit intra tẽpus luctus. Facit ad q. quam ſ. eo. l. quid ergo. ſ. ſi quis alieno.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Excuſatur. Iſtũ tex. facit hic Bal. notabileʒ de quo dixi in l. nõ ſolum. ſ. ſi mandato. poſt Bar. de iniurijs.

LEX XIII.

a **Quid ergo.** ᵃ Quando cõſenſus requiritur certo tẽpore, ratihabitio ſequens
b retro nõ trahitur ᵇ, vt actũ confirmet. Facit l. obligari. ſ. tutor. de autho. tuto. Idem ſi conſenſus requiritur intra certũ tps. Nam cõſenſus debet adhiberi intra illud temp⁹, intra quod poteſt actus geri, vt l. bonorum. ſ. rem rat. habe. ⁊ per hoc ceſſat contrariuʒ factũ in gl. de l. ſi. ad Maced. quia ibi loquitur quãdo conſenſus nõ requiritur certo ⁊ limitato tempore. Dixi plene in l. vero procuratori. ſ. de ſolu.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Quid ergo. vide qd dicit Bar. conſi. xxv.
b ALEX. ¶ Non trahit. Sic no. ex hac l. cũ precedẽti, qd põderãduʒ eſt principiũ, maxime ne quis incidat in penã, vel delictũ ⁊ de hoc per Bal. in l. ſi conſtante. ſ. ſi vxor. ſo. ma. poſt gl. i ver. compenſationem, cum his que ibi no. Dy. ⁊ ibi Bar. dicit quod vul

vuln erans exbannitum, nõ debet puniri licet poſtea ille exbannitus eximatur de banno. Ad iſtum brocardum an ſint paria a principio, ⁊ poſtea ſcire, ⁊ pati. vide Bald in l. cum ancillis. in ff. de inceſt. nupt.

§. **Si quis alieno.** Tene mẽti ꝙ quãdo mater negligens fuit petere filijs tutorẽ intra annũ, ꝓpter ꝙ priuat̃ ſucceſſione, ⁊ deuoluit ad proximũ ſubſequẽtem, vt l. ij. ĩ ſi. ad Tertyl. ⁊ proximior ſequẽs erat pater ipſius matris, auus quo ad pupillũ, qui habebat matrẽ
a in poteſtate, certe[a] puto ꝙ ipſe excludat̃, ſicut mater. Naz ipſe ſicut legitimus adminiſtrator, poterat facere ſicut mater, ⁊ prohibere ne in illã negligentiã incideret. Cum igit̃ paſſus ſit ipſe punitur, vt hic, ⁊ l. liberorum. ĩ fin. ſ. e. ⁊ qđ dicitur ꝙ defertur ſequenti in gradu, intelligas qui nõ hʒ matrem negligentez in poteſtate ⁊ patitur, vt hic. l. liberorum. in prin. ſ. eo.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Certe. Uide Are. in l. ij. C. ſi aduer. delic.

a §. **Quod ait.** [a] Ratio huiꝰ §. apparet, qꝛ verba edicti dicũt conſtituerint, vel habuerint non dicunt, eodem tempore cõſtituerint. Et ſic poſſum dicere ꝙ fuerim eo. tẽpore in ſtudio cuʒ eo qui fuit ante me, vel poſt me, dummodo eo. tempore fuerimus.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quod ait. No. ad ea q̃ ponit Bar. ĩ l. nepotib. C. qui pe. tu. ⁊ in l. ij. ſ. e. ti. ⁊ ꝫ hoc no. expreſſe mihi videtur cõcluſiſſe. Bar. in cõſil. mei. in cauſa Nãnis. per Bal. in l. ſcibꝰ. C. đ imp. ⁊ alijs ſub. ⁊ in l. mater. ad Trebelli. ⁊ in l. ſciant. C. de leg. hered.

§. **Cum autem.** Quãdo lex punit factum, nõ curatur de iuris effectu. Cõtra nõ punit̃ factũ, ſi non habet effectum. vt C. ſi manc. ita fue. alie. l. eadẽ. Sol. illud eſt verũ qñ conſtat ꝙ diſpoſitio ſe refert ad factum, etiam ſine iuris effectu, ⁊ hoc eſt ꝙ vult dicere duʒ đt, cũ lex notat factum. Nã cũ de iure qs non poſſit habere niſi vnã vxorem. C. de inceſt. nupt. l. neminem. apparet ꝙ p̃tor qui fecit mentionem de ſecun. nup. durantibus primis intellexit de ſecũdis de facto contractis, ⁊ ſic ad factum reſpicit tantum. Aliud eſt ergo dicere, hic p̃tor factum notat, quã in l. palam. §. que in adulterio. ſ. de ritu nuptiarum. ⁊ qđ habuiſtis notatum ſupra eodẽ. l. j. in glo. magna. Sed ad hoc oppo. lex que punit falſum, refert ſe ad factum, qꝛ non valet de iure ex eo ꝙ falſum eſt ⁊ tamen debet intelligi qđ committatur in eo quod alias eſſet validum, ſi nõ eſſet falſum. vt l. ſi quis legatum. §. j. ſ. de fal. Ita, hic videtur debere intelligi ſponſalia alias valida, niſi qꝛ bina. Reſpond. inhereas huic litere, quando lex reſpicit factũ, nõ curamus de effectu iuris, dum tñ habeat formam facti. vt hic, nã ſecundũ eum, nuptie vel ſponſalia habebãt formã debitam, licet eſſet defectus propter cõſanguinitatem, vel ſimilia, ⁊ idẽ in falſo. Nam ſi teſtamentum falſum habet formam teſtamẽti, ſʒ forte eſſet nullum propter preteritionem filij ⁊ ſimilia, punitur vt falſũ. Et iſta ſunt notabilia ad multa, vt dixi in dicta l. ſi quis legatum. de falſis.

1 ☞ Sententia arbitri non eſt proprie ſententia. Et quando hʒ executionem ex forma ſtatuti, infamat.

a §. **Ex compromiſſo** [a] Hic iuriſcõſultꝰ venit ad queſtionẽ poſt quam expediuit expoſitionem literalem. No. qđ de cauſa famoſa põt
1 cõpromitti. ¶ * Item no. quod ſententia arbitri non eſt ꝓprĩa
b ſententia, vt l. j. C. de arbi. ⁊ ideo puto[b] ꝙ ſi ex forma ſtatuti ciuitatis ſententia arbitri mereretur executionẽ, ſicut ſententia
* iudicis infamaret, quia ſententia eſt.*

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Ex cõpromiſſo. Uide quod notat Bal. ĩ l. cũ antea. in fine. C. de arbi. ⁊ hic ſing. gl. de confeſſione quã allegaui tibi ĩ l. j. C. de confeſ. ANTO. RVB. Uide Alberi. in c. ceterũ. extra de offi. ordi. ⁊ ibi Fely. ⁊ Fely. in c. ſi. extra. de re iudi.

b P. PAV. P. ¶ Et iõ puto. Uide omnino abbatẽ ĩ c. ceterũ. extra de off. ordi. ⁊ ibi vide Fely. in c. ſi. extra de re iudi.

* CLAV. ¶ Sentẽtia eſt. Cõtrariũ in terminis vult Panor. in c. irrefragabili. §. ſi. de offi. ordi. ⁊ ibi Fely. in ſi.

a §. **Quantum.** [a] Not. ꝙ per interlocutoriaʒ ſeu ſimplicem iudicis enũtiationẽ, quis nõ eſt infamis de iure, ſed de facto. Effectus autez infamie hic gl. non ponit, ſed ſ. eo. l. j. ⁊ ibi dixi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quantum. adde Bal. in l. j. C. ne ex delic. defun.

1 ☞ Iudex cauſa cognita imponit penam corporalem pro pecuniaria.

2 Condemnatio in quadruplo facta tenet, licet deberet fieri in duplo.

3 Duplex pena pro delicto quando imponi poſſit.

4 Penam corporalem pro pecuniaria imponere an licitum ſit, ⁊ quomodo.

5 Iudex non habet neceſſe, in ſententia exprimere cauſam quare pro delicto imponit maiorem penã, ſi ex actis hoc apparet.

6 Remiſſio, de qua in tex. liberat ab infamia, ⁊ quare.

7 Pene cauſa poteſt paciſci poſtquam quis de delicto eſt cõdemnatus.

8 Concluſio in libellis criminalibus eſt neceſſaria.

9 Iudex cauſa cognita poteſt augere vel minuere penã, ⁊ ſic ſententia non erit conformis libello.

10 Condemnatio quando augetur an ⁊ quãdo infamia augeatur.

11 Pena quando eſt diminuta, infamia diminuitur.

12 Extraordinarijs in criminibus vbi pena nõ eſt limitata vt pena augeatur vel minuatur, inſpicitur quod cõſueuit fieri ꝓ tali delicto.

13 Officium iudicis pars poteſt implorare vt pena augeatur vel minuatur, licet hoc non ſit neceſſe.

14 Statutum ſi auget vel minuit penam, an ⁊ quando videat̃ cuʒ infamia diſpenſatum.

15 Maleficiũ ſi eſt deductũ cuʒ aliqua qualitate que nõ ꝓbatur, an ⁊ quando ex eadem inſtantia ſequi poſſit condemnatio.

16 Pene pecuniarie loco, an ⁊ qñ corporalis pena imponatur.

a
b §. **Pena grauior** [a] Si pena corporalis pro pecuniaria, vel ꝓ alia coporali[b] grauior imponit̃, infamia nõ notat̃ reus, ſecꝰ ſi pecuniaria grauior ſiue criminalit̃ ſiue ciuiliter ageret̃. h. d. Diuide. Primo ponit dictũ. Scđo illud ꝓbat. Tertio illud exẽplificat. ¶ Primo qñ imponit̃ corporalis ꝓ pecuniaria, ⁊ criminaliter agebatur. ¶ Secũdo qñ pecuniaria maior ꝓ alia pecuniaria, ⁊ ciuiliter agebatur. ¶ Tertio quando ciuiliter agebatur, ⁊ imponit̃ corporalis pro pecuniaria. Secũda ibi, ſed ſi in cã. Tertia ibi
1 quamuis. ¶ Not. primo ꝙ * iudex põt imponere penã corporalem pro pecuniaria. quod intellige cauſa cognita, vt hic ⁊ l. aut
2 facta. §. ſi. ſ. de pen. ¶ Scđo not. * quod licet contra aliquẽ actũ ſit ex cauſa qua debet fieri ꝯdemnatio dupli, tamen ſi fiat cõdẽnatio quadrupli, tenet. Quod dic plene vt dixi in l. denũtiaſſe. ver. quid tamen. ſ. ad l. Iul. de adul. ¶ Ultimo materiam huiꝰ l. examina vt ꝑ doc. ⁊ per Cy. C. e. l. ⁊ ſi ſeuerior. ⁊ l. ſi Poſſidonium. tamẽ modicum vtiliter. Opp. quod iudex poſſit imponere corporalem ⁊ pecuniariaʒ ſimul, vt l. nemo. la ij. de epiſ. aud. Dicit gl. hanc intellige quando pecuniaria ſola veniebat imponenda. Et ponit tria exempla. duo ĩ prin. tertiũ in ſi. gl. Lex cõtraria loquit̃ quãdo debebat imponi corporalis, ⁊ pecuniaria, quo caſu vtraqʒ imponeret̃, ⁊ ĩtelligo hũc tex. quod fuit expreſſum in ſentẽtia qđ imponebatur corporalis pro pecuniaria. vt
3 dicit gl. ¶ * Ad huius gl. declarationem primo videndum eſt quando poteſt imponi duplex pena, ⁊ quando vna tantũ. Rñ. ſi duplex pena imponit̃ delicto ĩ diuerſis legibꝰ, ex vna tantuʒ debet puniri, vt l. ſenatus. ſ. de accuſ. Si vero in eadem l. aut copulatiue. ⁊ põt imponi vtraqʒ, vt d. l. nemo. aut alternatiue, vt ⁊ vna tãtũ, vt C. de ſeruis fugitiuis. l. ſi fugitiui. ⁊ de incẽd. ruina. l. Pedius. ⁊ đ effra. ⁊ expil. l. j. §. expilatores. Aut imponitur abſolute, qꝛ nõ eſt ibi neque copulatiua, neque diſiunctiua coniunctio, tũc aſſumam benigniorem interpretationẽ, vt vna tantum pena imponatur, vt l. interpretatiõe. de penis. licet forte alias ſecus, vt no. in l. alienatum. in ſi. ſ. đ ver. ſignifi. ⁊ ꝑ Dy. in c. ĩ alternatiuis. circa ſi. extra de reg. iur. li. vj. ¶ Secũdo, eſt
4 videndum * vtrum ſit veruʒ quod in caſu preſentis §. ſit neceſſe exprimi in ſententiã, qđ imponitur pena corporalis ꝓ pecuniaria, ⁊ ad qđ eſt neceſſe. Et primo videt̃ qđ hoc ſit neceſſe reſpectu partis cõdẽnate, naʒ ſi iudex cõdẽnat eam pena pecuniaria pro delicto ꝓ quo lex imponit penam maiorem, lex ſupplet penam debitã, niſi exprimatur in ſentẽtia, quod id fecit cauſa cognita, vt l. j. in ſi. ſ. Ad Turpi. ergo, ⁊c. Et ita vr̃ ſonare gl. iſta, qđ ſi verũ eẽt, eſſet notabile, qꝛ ſi iudex condẽnaret reuʒ minus debito, lex ſuppleret: argumen. l. iiij. §. ſi quis cõdemnatꝰ. de re iud. Cõtrariũ eſt veritas, nã poſtquã iudex impoſuit penã vidchar recedere a ꝓuiſione legis, vt l. ſi. C. de pactis cõuen. ⁊ a qua ꝓuiſione ei lʒ recedere in ipſa ſententia, vt videbitis no. ſtatim in prin. magne glo. Quod eniʒ ſequitur, alias vtraqʒ imponet̃, debet exponi. ſ. per iudicem. Si enim vellet intelligere ꝑ legẽ,
c diceret, impoſita videtur. Item ſimiliter eſt[c] videndũ vtrũ ſit neceſſe hoc exprimi reſpectu validitatis ipſius ſententie: ⁊ vr̃ quod ſic, qꝛ aliter lata videt̃ cõtinere expreſſuʒ iuris errorẽ. ergo ⁊c. vt C. quando prouo. non eſt nece. l. ij. ⁊ ſ. đ re iudic. l. pñſes. Reſpõ. quãtũ ad validitatẽ ſentẽtie nõ eſt neceſſe, qꝛ cũ iudex habeat poteſtatẽ augendi ⁊ minuẽdi penaʒ ex cauſa, vt ſ. dicã, ſentẽtia ſic ſimpliciter lata expreſſuʒ iuris erroreʒ cõtinere nõ
5 poteſt. ¶ * Tertio eſt vidẽdũ an ſit neceſſe q̊ ad ipſum iudicẽ,
d ⁊ vr̃ ꝙ ſic, qꝛ ſi cauſam nõ[d] exprimit, tñ grauat partẽ, ergo te-

netur tempore ſyndicatus, vt l.fi.ſ. de var.⁊ extraordina.co-
gnit.⁊ inſt.de obl.q̄ ex quaſi delic.in pri. Dico qđ nõ eſt neceſſe
ꝙ cauſa inſeratur in ſentētia, ſi tamē ex actis apparet, q2 refert
ad acta, vt l.hec ſnīa.C.de ſent.q̄ ſine certa quantita.⁊ l. ait pre
tor.§.j.ſ.de re iudi.⁊ l.ſi quis cū nõ poſſideret.⁊ ibi no.ſ.de ex-
cep.rei iud.alias eſt in l.ſi quis ad exhibendum.eo.tit.⁊ ſic ſi ñ
apparet, nec ex ſentētia, nec ex actis grauaret partē, ⁊ teneret,
vt dixi. ¶ Uenio ad ſecundam gloſſ.in verbo, de exiſtimatiõe.
6 Opp.⁊ vr̃ † qđ talis tranſactio nõ liberet ab infamia, imo in
famet vt l.athletas.in fi.ſ.e. Sol.tria hic attendenda, lʒ gloſ.
nõ dicat. Primo eſt authoritas principis, q hoc reſcripſit, vt
dicit tex.⁊ probatur in l.ſolet.ſ.e. Secūdo eſt authoritas iudi
cis, vt l.furti.§.qui iuſſu.ſ.eo. Tertio quia iſta nõ eſt proprie
tranſactio, hoc eſt tranſactionis pactum, de quo loquitur in l.
ꝯria, ſed eſt quedam tranſactio, hoc eſt remiſſio facta a lege vł
a iudice. Preterea hic non fit tranſactio pendente dubio, imo
7 ſup certo. Et ex hoc † cõcludo quod poſtquā quis eſt cõdēna
tus ſuper delicto, poſſet ſup pena paciſci, vt l. iuris gentiū.§.
ſi paciſcar.⁊ l.ſi vn⁹.§.itē ne experiar.ſupra de pactis. ¶ Ue
nio ad tertiam gloſſaʒ, ⁊ oppo.de l.ſi furti.C.eodem. Bul.reci
tat primo opi. Garner.⁊ Placenti. Secundo opi. Marti.quā
reprobat. Tertio ſoluit, ⁊ bene. Similem ſolutionē habuiſtis
in l.athletas.in fi.ſupra eodem, quam tenent do.in d.l.ſi furti.
C.eodem. ¶ Oppo.in fi.prime glo. quomodo iudex potuit con
demnare in alio quā petitum eſſet, contra l. vt fundus.commu
ni diuidundo, ⁊ l.fina.C.de fideicõmiſ.liber. Dicit gl. mirabile
e eſt. Tu dicas e † in libellis criminalib⁹ nõ eſt neceſſe quod po
8 natur cõcluſio, f ꝙ apparet ex forma tradita in l.libellorum.ſ.
f de accuſa.⁊ ex eo qđ no.C.de accu.l.in cauſis. Preterea poſito
qđ ponat̃ cõcluſio, cū actiones criminales ꝓponātur ad vin-
dictam publicā, vt l.locatio.als, licitatio.§.qđ illicite.de publi
ca. ꝯcluſio partis ñ poteſt auferre poteſtatē iudicis, vt l.quos
prohibet.ſ.tit j. ¶ Ad iſtud oppo.⁊ intro gl.magnā, ⁊ videt̃
quod imponere penā nõ ſit in arbitrio iudicis, imo in poteſta-
te legis, vt l.j.§.j.ſ.ad Turpil.⁊ l.ordine.ad munici.dicit gl.illđ
g verum poſt lataʒ ſententiā, g ſed ipſa ſententia eſt in arbitrio
iudicis. Ita loqt̃ hic, ⁊ bene, qđ determinat tex.in l.hodie.ſ. de
pen.ſ.quod pena eſt in arbitrio iudicis, dūmodo nõ excedat ra
9 tionem. Oportet † ergo quod iudex cauſa cognita ⁊ iuſta rõne
motus penā augeat, vel minuat, ⁊ ideo, vt dixi, licet pena impo
natur maior in ſententia, non tñ continet expreſſum errorem, ⁊
ideo non eſt nulla ipſo iure. Hic eſt caſus.ſ.đ pe.l.moris.§.iſte
fere.⁊ ceſſant omnia ꝯria hic ſignata, q2 hic augmētū ⁊ diminu
tio fieri debēt ex cā. ¶ Quero q̄ ſit cā augmēti, ⁊ diminutiõis?
Glo.hic enumerat. Dic vt in ea. Examinamus primo exēpluʒ
de augmēto, de quo loquit̃ hec l.⁊ gl.ponit exēplum qñ multis
graſſantibus, ⁊c. vt l.aut facta.in fi.ſ.de pen.qđ eſt optimū exē
plum. Pro cuius euidentia eſt ſciendūʒ qđ ſicut in actionibus
ciuilibus per officium iudicis quandoqʒ augetur condēnatio
ſecundum naturam actionis, vt in actione bonefidei quandoqʒ
preter naturā actionis, vt in actionib.arbitrarijs, vt l.in actio
nib.ſ.de in li.iu.⁊ inſti.de acti.§.preterea.⁊ per doc.in l.j.C.vbi
10 cõueni.q certo loco dare ꝓmi. Ita in actionibus † criminalib⁹
quandoqʒ augetur condemnatio ex natura delicti propter ali
quas qualitates inherentes ipſi delicto, que ponūtur in l.aut
facta.ſ.de pe.in ſex primis qualitatibus.⁊, tunc licet augeat̃, nõ
tollitur infamia, q2 nõ eſt pena grauior vltra l.impoſita, quod
reqrit iſte text.ſed ſecundum l.⁊ prout requirūt qualitates de
licti. Quādoqʒ pena augetur propter aliquod extrinſecū acci
h dens preter naturā h delicti in exemplū aliorum, q2 multi erāt
delinquētes i illo loco, als delicto, vel tūc inſtabat magnū peri
culū, ⁊ tūc iſamia tollit̃. Ita loqt̃ hic, ⁊ iõ gl.optimū exēplū po
11 ſuit. ¶ Ueniamus ad diminutionē, ⁊ primo † quero qd ſi pena
eſt diminuta. Gl.diſtinguit, aut cū cauſe cognitiõe, ⁊ videt̃ diſ
penſatum cum infamia. Aut ſine cauſe cognitiõe, ⁊ tūc ſecus,
vt C.eo.l.⁊ ſi ſeuerior.⁊ ſ.pri.§. Petrus hoc impugnat. Nā ſi
facio tibi gratiam in vno, nõ facio in alio, q2 ſufficit ſi cui in pau
cis, ⁊c. vt l.tutori.C.đ neg geſt.⁊ ideo dicit ipſe ꝙ eſt neceſſe ꝙ
exprimat̃ in ſentētia ꝙ diſpenſat̃ cū infamia, vel ponat̃ aliud, ꝙ
idem ſeu hoc importet, vt puta, remoueo te ab ordine ad tps.
poſt tēpus videor permittere qđ ſis i ordine, vt l.imperator.ſ.
e. Ita dicit ipſe. Tu dic gl.bene dicere per dictā l.⁊ ſi ſeuerior.
Quod tamen intelligendū eſt ſecūdūʒ exempla diminutionis,
que hic ponunt̃ in gl. Nam quādoqʒ fit diminutio ex cauſa, que
i minuit delictum vt propter iuuētutē vel ſenectutem i, vł quia
k fecit homicidium k ſine dolo, vel q2 nimio dolore commot⁹, vt ſi
interfecit adulterū cū vxore repertum, vt l.j.in fi.ad l.Cor.de
ſica.tunc tollitur infamia. Ita loquitur d.l.⁊ ſi ſeuerior.hoc ēt
iudicat ipſa natura, ⁊ noſtri mores. Si enim dr̃, talis fecit ho-
micidium, ſtatim tu excuſas eū, cū ipſe habuerit iuſtam cauſam

faciendi, vel erat qdaʒ puer, vel ſimilia. Sed ſi eſt talis cā que
delictum non minuit, vt puta ꝓpter dignitatem natalium, pu
nit̃ miti⁹ quaʒ alter, certe non minuetur infamia, vt l.quedā.ſ.
12 de pe. ¶ † Quero in criminibus extraordinarijs vbi nõ eſt pe
na limitata, qualiter dicit̃ pena minui vel augeri? Gl.dr̃ opti
* me * quod debet inſpici illud quod conſuetum erat fieri ꝑ ſimi
li delicto. Simile not in l.athletas.§.calūniator.eo.⁊ l.hodie.
13 de penis. ¶ Quero, vtrū pars poterit implorare officiū iudi
cis, vt pena augeatur, vel minuat̃. Et an hoc habeat neceſſe ex
dicit. Reſpõ.qđ pars implorare poteſt, arg.l.ediles.§.itē ſc
dum.de edil.edi. Non autem hoc eſt neceſſe quo ad iudicem,
etiam ſi hoc nõ impetretur, iudex poteſt tam ꝓ accuſatore, q̄
ꝓ accuſato. Pro accuſatore patet, vt l.ij.C.đ abo.⁊ ſ.đ pu.
in l.defuncto. Pro accuſato patet, vt l.ſi non defendantur.ſ.de
pen.⁊ de queſtio.l.j.in fine. In hoc plus importat petere, q2 ſi
iudex non fecerit, tenebitur. quod nõ eſſet, ſi non eſſet petitum
vt l.iij.§.hoc autē iudiciū.⁊ quod ibi ꝑ Dyn.⁊ ibi dixi plenius
14 in j.notab.ſ.de dam.infec. ¶ † Quero, quid ſi per ſtatutū pena
augeatur vel minuat̃, vtrū intelligatur cum infamia diſpenſa-
tum? Reſpon.tex.hic generaliter loquit̃ quādo pena grauior
vltra legem impoſita exiſtimationē conſeruat. Et ideo aduer
l tendū eſt quando ſtatutuʒ l penam auget, aut hoc facit ex cauſa
coherente ipſi delicto, aut propter aliquod extrinſecū accidēs
quod forte reſpicit publicam vtilitatē, vt dixi ſ. quod intellige
quando condemnatus ex forma ſtatuti poteſt infamari ſecūdum
ea que dixi in l.infamem.ſ.de pub.iud. Eodem modo in diminu
tiõe pene inſpicienda eſt cauſa ſtatuti, vt ſ. dixi. Sʒ ſi pena au
getur, vel minuitur, propter ius commune, vt eſt factuʒ hodie
circa adulteriū.vt C.de adul.auth.ſʒ nouo iure.tūc circa infa
miā nil mutatur, q2 nõ eſt pena vltra legē impoſita, ſiue ſit lex
noua, ſiue ſit antiqua: ⁊ leges priores trahuntur ad poſterio
res, ⁊ econuerſo, vt ſ.de legi.l.ſed ⁊ poſteriores.

Sumus expediti de prima parte, que

reſpicit actioneʒ criminalem, venio ad verſi.ſʒ ſi in cauſa furti
⁊ opp.extra gl.quod non valeat ſentētia, q̄ continet manifeſtū
errorem iuris, ſcilicet quod ꝓ furto non manifeſto cõdemna-
tur in quadruplū, vt C.quādo prouo.non eſt nec.l.ij.⁊ que ſen
ten.ſine app.reſcin.l.j.§.item cum cõtra ſacras. Huius timore
dicunt quidam, quod hic actū fuit de furto nõ manifeſto, ⁊ pro
batum fuit de furto manifeſto, ⁊ ſic poteſt ſequi cõdemnatio ex
eadem inſtantia. Et ita tenet Bul.arg.l.bouem.§.aliquādo.ſ.
de edil.edi.vbi licet agatur quanto minoris, poteſt fieri ſente
15 tia qđ res reddat̃. Breuiter † iſtud nõ placet. m Quādoqʒ enim
m aliqua qualitas propoſita nõ probatur, que actionē nõ mutat
licet habeat penā augere vel minuere, ⁊ tunc ex eadē inſtantia
põt ſeq ꝯdēnatio, vt l.in delictis.§.ſi detracta ſ.de noxa. Quā
doqʒ illa qualitas nõ ꝓbata actioneʒ propoſitā alterat ⁊ tunc
nõ poteſt ſequi cõdēnatio, vt l.ꝑtor.ij.§.hec aūt actio.verſi.ia
cere.ſ.vi bo.raptor.l.denuntiaſſe.§.qd tñ.de adul. Quod ap
paret manifeſte, q2 ſuper actione illa nõ propoſita nõ eſt da
libellus, nec lis conteſtata, merito non poteſt ferri ſentētia
l.prolatam.C.de ſen.⁊ in aut.offerat̃.in fin.C.de lit.cõteſt.
ad propoſitum, ſi propoſita fuit actio furti manifeſti, ⁊ ꝓbat
de furto non manifeſto, ad quod cõpetit alia actio nõ ꝓpoſita
non poteſt ſequi condēnatio ex eadem inſtantia. Nec obſt.l.bo
uem.§.aliquādo, q2 ibi redhibitio continetur ſub natura actio
nis propoſite. Si enim ago quanto minoris, ⁊ de iure qđ ni
eſt, minus eſt ſi nihil eram emptururus, ideo ex virtute actionis
ſequit̃ redhibitio. Et iſta ſunt multum neceſſaria ad queſtionē
ſi ego accuſaui te de percuſſione cuʒ ſanguine, ⁊ eſt ꝓbata per
ſio, nõ tamē cū ſanguine vel cū armis, ⁊ ſimilia, vtrum poſſit ſe
qui condēnatio. quod examinaui plene in d.l.denuntiaſſe.§.q
tamen.de adul. Iſta tamē lect.vcʒ, quod hic fuit ꝓpoſita actio
furti manifeſti, poteſt ſuſtineri, ſi dicas quod iudex cõdemna-
uit de furto manifeſto, poſito qđ non fuit probatum ſed furti
nõ manifeſti nõ potuit cõdemnari. ¶ Ultimo legas iſtū ſcla-
rius, quod fuit propoſita actio furti ſimpliciter, nõ dicēdo ma
nifeſti, vel nõ manifeſti, ⁊ cum nõ eſſet probatū manifeſtum, iu
dex condēnauit in quadruplū, hic nõ eſt expreſſus error, pars
tamen grauatur, ſed per appllationē ſententia reſcinderetur.
¶ Uenio ad verſi.quāuis.⁊ quero, Si agit̃ actione ciuili ad
duplū, vł ad quadruplū, quomodo iudex potuit auferre parti
ius ſuuʒ, ⁊ condemnare ad penam corporalem, ꝯ l.id qđ noſtrū
ſ.de reg.iuris? Bul.intelligit l.iſtam qñ fuit impoſita pena pe
cuniaria, ⁊ corporalis, vt l.interduʒ.§.qui furem.ſ.de fur. Uel
pone exemplū in l.medicus.ſ.de var.⁊ extraor.cogni.ſ.đ calū
nia.l.pe. Iſtud exemplū nõ placet, q2 in dictis ll.imponit pena
ciuilis, ⁊ etiam criminalis eo caſu, quo vtraqʒ põt imponi, ⁊ ſic
pena nõ dicit̃ aucta, vel minuta, vt habuiſtis not.in j.gl.hui⁹
Ecl

Sed ſolum in hoc pōt dicere reus ſe grauatum,q2 iudex fecit
ex officio ſuo,cum deberet de hoc nouū pceſſum facere,ſ3 gra-
uamen qđ fit circa proceſſum,non inducit diſpenſationē in infa
mia vt l.ictus fuſtium.ĩ.eo.ſed ſolum grauamen qđ fit circa pe
nam corporalem vt hic. Unde alij ponunt exemplum quādo im
ponitur pena pecuniaria pro corporali ĩ defectum,q2 ſoluere
non poteſt,vt l.ſi.ſ.de in ius voc. Iſtud exemplū videtur ↄtra
6 caſum l.ictus fuſtium.ĩ.e.ſecundū ſecundam lec.ꝛ ideo † aduer-
tendum eſt ꝙ quandoq3 pro pena pecuniaria applicanda fiſco
imponitur corporalis,ꝛ tunc eſt diſpenſatum cu3 infamia,vt in
prin.huius §.Quādo petiť imponi pena pecuniaria applicā-
da parti,tunc quādoq3 iudex imponit vtrāq3 penam pecunia
riam ꝛ etiam corporalem. Iſto caſu ſi eſt de caſib',in quib' pe-
na ciuilis concurrit cum criminali,vt quando agitur ad vindi
ctam,fateor qđ videtur diſpenſatum cum infamia,q2 imponiť
pena grauior vltra lege3,ꝛ ita poſſet intelligi iſte ver.quāuis.
non referēdo ad precedentia. Sed ſi eſt de caſibus,in quib' pe
na ciuilis non concurrit cum criminali,vt quādo nō agitur ad
vindictam,tunc non grauat partem niſi ad proceſſum ꝛ iō non
videtur diſpenſatum cum infamia,vt ſupra dixi,niſi imponēdo
penam corporalem grauiorem delicto,q2 tūc videtur diſpēſa-
tum per prin.§.Quādoq3 imponit penam corporalem,ꝛ omit
tit pecuniariā,ꝛ hoc qñq3 facit poſt ſnīam latam in pena pecu
niaria,q2 qui nō pōt ſoluere,punitur in corpore,vt d.l.ſi.de in
ius voc.cum ſi.tunc nō videtur diſpenſatum cum infamia Na3
per ſentētiā fuerat infamatus,ꝛ per executionem quam iudex
poſtea facit,licet duriorē,non poteſt cum infamia diſpenſari q2
hoc pōt ſolus princeps ꝛ ſenatus,vt ſ.eo.ti.l.j.§.de qua.ꝛ hic
eſt caſus.ĩ.e.l.ictus fuſtium,ſecundum ſecundā lect.Sed ſi iu-
dex hec faceret in prima ſentētia,ꝛ reum cōdemnaret in penam
corporalem,cū peteretur pecuniaria, videretur cum infamia
diſpenſatum,vt l.in ſeruorum.in fine.de pe.ꝛ in hoc verſi.Et ſi
tu dicis,quomodo pōt iudex auferre ius partis? Reſpōdeo.
pōt ex cauſa.Primo ſi videt laborare infamia,ſeu inopia,tunc
non vř grauare partē,nec ei ius ſuum auferre,quia inanis eſt
actio ꝛc.Et hoc caſu poſſumus aduertere,quia ſi reperireť ꝙ
ille cōmiſiſſet delictum illo pretextu,quia penam pecuniariam
ſoluere nō poteſt,imponeretur pena corporalis ex cauſa cohe-
rente ipſi delicto,ꝛ tunc nō euaderet infamiam. Caſus eſt ĩ l.ſi
quis iniuriam.ĩ.de iniur.alias infamiam euadit,vt dixi. Item
poteſt eſſe quod reus eſt ſoluendo,ꝛ iudex pōt hoc facere ſua
dente publica vtilitate. Exemplū. Actio iniuriaru3 ciuilis tol
leret actionem criminalem legis Cornelie de ſicarijs,ſi cōdem-
natio eſſet facta.certe propter publicam vtilitatē poteſt iudex
non permittere parti quod agat iniuriarum ciuiliter,ne preiu
dicetur criminali.Caſus eſt l.pretor edixit.§.j.ĩ.de iniur.ꝛ ita
ſonat tex.ꝛ ita intelligit Iac.de Are l3 gl.ibi aliter intelligat,
ita in pposito ſuadēte vtilitate publica poteſt imponere penā
que vindictam publicam reſpicit,ꝛ omittere ciuilem applicā-
dam parti,quo caſu eſſet cum infamia diſpenſatu3 ſi pena eſſet
grauior,alias ſecus. ¶ Nunc reſtat vt diſtinguam' in duplici
materia,vt fit in glo. Primo quando damnatus pena aucta,vť
minuta ſit infamia,vt in gl.plenius colligiť,vt ex predictis pa
tet. Secundo intrat gl.vnam materiā an relegatus,vel ab ordi
ne remotus poſt tempus finitū recuperet dignitates primas?
Diſtinguit gl.clare. Dic vt in ea. ¶ Iuxta materia3 iſtā poſſet
queri de bānito,q poſtea eſt rebānitus ꝛ cancellatus de bāno,
vtrum primos recuperet honores? Et hic vidēdum eſt an bā
nitus efficiatur infamis. Dicam ĩ.in l.ictus fuſtiu3.Et poſito
ꝙ ſit infamis an per cancellationem tollatur infamia,dicam ĩ.
in l.ictus fuſtium. Ulti.no.bene materia3 huius.§.vt ex cauſa
iuſta ꝛ euidenti poſſit pena augeri vel minui,etiam que poſita
* eſſet in ſtatuto ciuitatis vel caſtrorum*.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶ Pena grauior. Circa iſtum §.qua pena puniatur
iudex q ſine cauſa auget,vel minuit penā,vide Ro.ſin.lxxvij.
inci.veni.q2 tu habes.ꝛ ſing.dcxcvij.inci.tu habuiſti.l.ꝛ ſi ſeue
rior.vide etiam Panor.in c.de cauſis.ad ſi.de offi.deleg.vbi di
cit eſſe pena3 infamie.ꝛ circa diminutionē pene vide Cep.caut.
cxxi.ꝛ Ro.ↄſi.cccclxxix.no.tū,ꝙ ſi pro aliquo delicto impona
tur pena pecuniaria,ſi tū contra aliquē fiat inquiſitio tanq̄ cō
tra ſimilia facere cōſuetū,debet capitaliter puniri vide Ange.
in additio.ad Bar.in l.j.C.de ſuperexacto.li.x. Itē ꝙ ſi in vo-
lumine ſtatutorū adſunt duo ſtatuta,quorū alterū ponit penā
pecuniariā pro homicidio,ꝛ alteru3 penā capitalem,an iudex
habeat electionem,vide Bar.in l.neq3.C.de cano.largi.li.x. Itē
ꝙ ex caſu poſſit iudex diſcedere a pena ſtatuta a lege,augendo
vel minuēdo vide aliqua p Bar.in c.de cauſis de offi.deleg.vbi
etiam an propter excellentiam hominis poſſit,ꝛ etia3 alia ibi ꝛ
Deci.ibi late. Item an propter virtutem delinquentis,vel pp
amicitiam qua3 iudex,vel princeps cū eo habet poſſit pena mi
nui,vide late Barba.in c.niſi.de offi.deleg.ꝛ ibi ēt ponit Abb.
an ꝛ quando iudex poſſit augere,vel minuere penam,vel mul-
ctam impoſitam,vel imponendam.

b ALEX. ¶ Corporali. Ad intellectu3 huius §.in ver.ſed ſi in cā.
vide Bal.in l.edita.C.de eden.ꝛ vide quod dixi in l.auxiliu3.in
pn.ĩ.de mino.ꝛ ſuper hoc §.ponit caſu3,ꝛ declarat Bal.l.certa
rōne.in verſi.conſidera.C.quando provocare non eſt neceſſ.

c POMA. ¶ Similiter eſt. Uide Fel.c.ſicut.ver.ceterum.de iu.

d ALEX. ¶ Cauſam non. An in ſententia ſit inſerenda cauſa.ad
hoc p Ang.ꝛ Imo.late in l.qui rome.§.duo fratres.de vb.ob.
ꝛ qđ dixi poſt Bar.in l.ſi is ad quē.de acqui.here.Et qū vict'
victori nō condemnatur in expenſis,debet inſeri cauſa ſecūdū
Bal.in auth.generaliter de epiſ.ꝛ cle.ꝛ per Bald.in l.pperan
dum.§.illo.de iu.ꝛ in auth nouo iure.per illum tex.eo.ti.adde
quod dixi in d.§.duo fratres.Et videtur quod in criminali re-
quiratur cauſa,ſicut in ſentētia excōmunicationis.c.j.ꝛ ibi no.
de ſen.excom.in vj.Cogita,quia non reperio tactum.Et quādo
in ſententia requiratur cauſa,vide Bal.in l.ſi teſtamēto.de ex
cu.tuto.cui' dicta ſequiť Pet.de Anch.in cle.ſi.de app.ꝛ vide
Bar.in l.qđ ait.§.ignominie.ſ.eo.Adde Bal.conſil.cxxj.lib.j.

e POMA. ¶ Tu dicas. Adde ꝙ limitationē Bar.hic ad l.vt fun-
dus.ĩ.com.diui.ſequiť Bal l.ꝛ ſi ſeuerior.C.eo.Ite3 limita d.l.
vt fundus.vt per Alex.in l.vinum.ĩ.ſi cer.pet.Itē limita vt p
Bar.in l.j.C.de ſen.que pro eo qđ intereſt.ꝛ eſt gl.c.cū eccleſia
Sutrina.in verbo,iudiciū.c.ſi.de cā poſ.ꝛ pprie.Ite3 fallit in
caſu matrimonij carnalis,vel ſpiritualis,ꝛ in alijs cōtinentib'
fauorem anime.Ita Cardi.cle.ſepe.§.j.in oppo.ſ.de ver.ſigni.
Item fallit,qū ageretur quanti minoris,ꝛ quando tūc pōt fer
ri ſententia ſup redhibitoria.l.bouem.§.aliquādo.de edil.edi.
ĩ.quē ad hoc pōderat Ang l.vinū.ĩ.ſi cer.pet.vbi reputat illū
tex.ad hoc no.et ibi colligit aliā limitationem.ſ.vt non pcedat,
qū illud qđ non fuit vetitu3 preſumptiue,vel tacite,in libello
ↄtinebatur.Itē fallit,quādo conuentus reali deiectus fuit de
poſſeſſione ſua collusione:q2 iudex potuit eū condēnare ad ce-
dendum actori actionē aduerſus deceptore3,quāuis nō fuerit
iſtud ĩ libello petitū.Ita pbat tex.l.quod ſi iudici.§.Iulian'.
ver.cedit.ĩ.de peti.here.ꝛ ibi Ang.ad hoc no.Spe.in ti.de in
ter.que fiunt.lite conteſt.§.nunc de interrogatiōe.ꝛ §.ſed ecce
reus.Item fallit,quando id,quod non fuit petitum,veniebat
ex natura vltra aptitudinē petitiōis intentate.Tex.eſt in l.ſi
negantem.ĩ.ad l.Aquil.ꝛ ibi in iij.opp.Item fallit,qū in gene
rali ↄſequētia adeſt tacita,vel implicita petitio,tamen ſi actor
petierit in concluſione pro ſe ſentētiam ferri,poterit iudex ſu-
per expenſis cōdēnare,quāuis de eis nihil ſit dictū.Ita Bal.
in l.pperandū.§.ſin autem alterutra parte.C.de iud.alle.Imol.
c.grauis.de reſti.ſpol.Item limita vt per Bal.in l.ſi ea.p illu3
tex.C.de arb.vide etiam Fely.c.licet cauſa3.ver.nona cōcluſio.
de proba.Barto.conſil.cxiiij.ꝛ vide Felyn.plene,c.l3 Heli.de
ſimo.qui ponit pluſquā xx.limitationes ad hāc l.vt fundus.

f ALEX. ¶ Ponatur concluſio. Uide Bar.in l.ij.§.ſi publico.de
adul.vbi an cōcludať in cauſis criminalibus.Ang.ĩ l.pactū in-
ter heredem.ĩ.de pac.vbi diſcrepat a Bal.Adde Bal.ĩ l.ꝛ ſi ſe
uerior.C.de infa.Et quod non requiratur,t3 Bal in l.certi cō
dictio.in pn.ĩ.ſi cer.pe.ꝛ Bar.in d.l.libellorum.

g ALEX. ¶ Latam ſententiam. Ad hāc materiā,vide q̄ ſingu.dt
Bar.in l.j.in ſi.ĩ.ad Turpil.Et ex his dicit Inn.ĩ c.j.de cōſt.ꝙ
iudex ratione emergentium cauſarum pōt penam tranſgredi.ꝛ
ideo licet teneať ſeruare ſtatuta,pōt tamē legem tranſgredi ſ3
eum.quod videtur ſequi Bal.in l.ꝛ ſi ſeuerior.C.eo.ti.Bene fa
cit quod no.Bar.in l.j.ff.vi bo.rap.Adde Bal.hic,ꝛ in auť ho
die.C.de iudi.vbi hoc limitat.ꝛ in l.obſeruare.§.pficiſci.de offi
cio pconſul.ꝛ in l.j.ꝛ ibi Bal.in prin.C.de pre.impe.off.vbi pp
enorme crimē licet legem tranſgredi.Itē limitat hic Bal.C.de
iu.in auť.hodie,habere locum in magiſtrat.maioribus,nō aūt
in minoribus vt in poteſtatibus,q habēt ſeruare ſtatuta ad vn
guem.Et ex iſtis hoc tu teneas menti quod licet quid ↄmittať ar
bitrio libero iudicis per ſtatutum,tamē iudex non debet illud
excedere,niſi cauſa cognita,imo debet expectare vſque ad finē
cauſe.l.j.§.expilatores.de effractorib.Et qū detur iudicib.ar-
bitrium,ꝛ in multis caſibus,vide Bal.in c.j.ĩ quibus cauſ.feu.
amit.ꝛ dixit Bal.in c.j.§.iudices.de pac.iur.firm.qđ arbitria
ideo dantur iudicibus:q2 quandoq3 nouam,quādoq3 vetere3
actus deſiderāt pudentiā:ſm Inn.ĩ c.j.de conſt.ꝛ ſ3 Io An.
ibi,non debet habens arbitrium fulminare.Et arbitria,q̄ dā-
tur,intelligūtur concedi,ſecundum mentē legis,ꝛ arbitriū in
tellectus,ſeu rationem ſecundum Bal.Et per hoc ſequitur ꝙ
facit litē ſuā,vt dixi in l.j.in ſi.pn.de app.ꝛ vide Bal.in l.liber-
tas.ſ.de ſtat homi. ¶ Adde qđ l3 iudex iuret ſeruare ſtatuta
poſſit tamen penā tranſgredi.Roma.conſil.cccclxxix.

P.Pau.

h P.PAV.P. ¶ Preter naturam. Vide Iaſ. in l. j. in primo notab. C. de precib. imper. offer.
i ALEX. ¶ Senectutē. Adde Bal. in l. quicunq̃. C. de ſer. fugi.
k POMA. ¶ Homicidium. vide Iaſ. in l. iiij. §. ꝓtor. ī. ne qs eū q. P.PAV.P. ¶ Ex hoc infertur quod ſtatutū, vel lex puniens homicidium, intelligatur ſi dolo fuit commiſſum, vide multa per Iaſ. in l. j. ī. de legib. ⁊ in l. in actio. ī. de in litem iurando. vide in repertorio in verbo ſtatutum.
* CLAVD. ¶ Optime. Ad huius gl. cōfirmationē. vide Feli. in c. inter cetera. de reſcrip. ⁊ eundem in c. poſtulaſti. eo. tit.
l ALEX. ¶ Statutū. Sed an iudex poſſit alterare penā ſtatuti, vide Bal. in l. j. C. ſi aduer. deli. q̃d no. Adde Spe. in ti. de pena teme. lit. in ſi. ⁊ dicit Bal. in l. quicunq̃. C. de ſer. fug. q̃d ſi ſtatutum. imponit penam manus, ⁊ aliquis eſt ita puer vel ſenex, q̃d moreretur, quod iudex poteſt penam permutare, ſi tamen non facit, non poteſt appellari. Et vide Bar. in ſi. huius §.
m ALEX. ¶ Non placet. Adde Bar. in l. quanquā. §. Iul. de aqua plu. arc. Bal. in l. edita. in x. oppoſi. de eden.
* CLAV. ¶ Vel caſtrorum. Quid autē, ſi dicat ſtatutū, ꝙ talis pena omnino imponatur, vel ꝙ nulla alia imponatur. vide Areti. ſingulariter in c. qualiter, ⁊ qñ. ij. §. ſi. extra de accu.

§. Crimen ſtellionatus.

Opp. gl. ⁊ ſoluit dic vt ī ea.

LEX XIIII.

Seruus. Licet quis dānetur ſuo nomine, et ex ſuo facto, ex inſtantia cepta cum alio non eſt infamis. h. d. ¶ Nota ſummarium. Not. q̃d inſtātia iudiciū tranſit ad heredem. Dixi plene in l. eū hominē. ī. de fideiuſ. videbitis plene in l. tam ex cōtractib⁹. ī. de iudi. ¶ Opp. gl. duob⁹ modis, dic vt in ea. Sed quid ſi ſeruus cōdēnetur ſuo nomine ⁊ ex noua inſtātia, an erit infamis? Gl. dicit q̃d ſic, ⁊ poteſt eſſe verū in lenocinio, vt l. athletas. §. Pomponius. ſ. eo. Secus in alijs delictis, vt l. pe. ī. eo.

LEX XV.

Notatur. Ea que nō eſt pregnās, ſi vt pregnās per calūniā in poſſeſſionē mittatur, per ſententiam infamatur. h. d.

LEX XX.

Ob hec verba. Verba iudicis vituperioſa cauſa cognita nō ꝓlata infamiam non irrogant. h. d. No. tex. in ſi. cōcordantias habet in gl. ¶ Oppo. quod dānatus[a] talis
a ſit infamis, vt l. j. §. incidit. ad Turpillian. Glo. ſoluit trib. mo. quelibet eſt bona ⁊ notab. Ex quib⁹ diſtingue ſic, Aut qs fuit pronūtiatus inſtigator interlocutorie, aut diffinitiue, ⁊ cauſa cognita. Primo caſu nō eſt infamis, vt hic ſecundū primā lec. ⁊ C. e. l. verbum. ⁊ l. interlocutio. Aut fuit pronūtiatum diffinitiue, ⁊ tūc aut quis fuit inſtigator ⁊ coadiutor ad probationē, ⁊ libellum, ⁊ ſimilia, ⁊ infamatur, vt l. contraria. Aut nō, ⁊ nō infamatur, vt hic ſecundum ſecundam lect. Vlti. gl. ſignat vnū contrarium, ⁊ nō ſoluit. Dic quod ibi perſuadere eſt immediata cauſa delicti, imo eſt ipſum delictum, hic autem, querit vtrū exhortari ſit cauſa, propter quā teneatur de alio delicto per alium commiſſo. Bart.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Damnat⁹. vid. tex. ⁊ ibi Bar. in l. ſenat⁹. §. an ad eos. ī. ad Turpillianum.

LEX XXI.

1 Teſtis ſi eſt condēnatus de falſo non nocet producenti, nec teſti nocet ſi producēs eſt cōdemnatus. Si aliquis eſt condemnatus de falſo inſtrumento non nocet vtenti.
2 Periurus quando ſit infamis.
3 Iudex poteſt non adhibere fidem teſti, etiam plene deponenti, ex cauſa quam faciat apparere.

a **Lucius Titius.** [a]Duas lec. habet ſm primā h. d. Si fides atteſtationibus non eſt habita, non q2 teſtes falſum dixerunt, teſtes non infamantur h. d. ſed ſm aliam. h. d. ſententia lata cū producente falſos teſtes, nō pōt teſtib⁹ infamiam irrogare. h. d. ¶ Opp. ⁊ videt quod ſint infames, quaſi tacite ſint reprobati de falſo. arg. l. ſi. de fide inſtr. Gl. ſol. Primo dicas quod hic fuerunt reprobati, non tanquā falſi ſed q2 non reddiderunt bonā cauſam dicti ſui. Iſta ratio eſt bona in ſe, tamen aliam rationem dedit iuriſconſultus, vt vidiſtis. Secundo modo legitur quod poſito quod ſint reprobati tanquā non veridici ⁊ periuri, non tamen ſequitur, ergo ſunt infames. Hoc eſt verum, et nota per rationem poſitam in textu, quod
b ſententia lata fuit cū producente, non cū teſtibus.[b] ¶ † Not.
1 ergo ſolenniter quod licet producens condemnaretur de falſo, hoc non preiudicat teſtibus, ⁊ econuerſo, licet teſtis condem-
c netur de falſo, hoc non preiudicat producenti[c], ⁊ idem in in-
d ſtrumēto, ſi vnus eſt condemnatus de falſo[d] inſtrumēto, ⁊ alius vtitur eodē inſtrumēto, ei vtenti non preiudicat, vt l. ſi vteris. C. de fide inſtrumē. ⁊ per doc. in l. j. C. qui accu. non poſſ. Et hoc eſt verum quo ad probationem, ſed facit aliqualē preſumptionē contra eum qui vtitur ad quod l. j. in gloſ. C. de fal. ⁊ l. ſi d. patroni. in prin. de iureiurā. ⁊ l. denuntiaſſe. §. ſi. ī. de adul. D.
e quod eo ipſo quod eſt periurus[e] ſit infamis, licet non ſit cō-natus. vt C. de tranſa. l. ſi quis maior. Gl. diſtinguit, ⁊ bñ. A.
2 † quis iurat de preterito, ⁊ non eſt infamis ſi deierat, niſi cō-netur, vt hic. Aut quis iurat de futuro, ⁊ tunc aut iurat illi quo cōtraxit, ⁊ infamatur ſi deierat vt in cōtrario. Aut iurat
3 ſibi ipſi, vel Deo tātū ⁊ tunc non infamatur, vt in ſi. gl. ¶ † Vl-
f timo potes notare ex iſto tex. practicam[f]. l. teſtiū. §. j. ī. de teſ-
g dū dicit, Tu magis[g] ſcire debes, ⁊c. quod poſito quod teſtes
h clare[h] probent ſecundum verba poteſt iudex, ſi ſibi videbitur non adhibere fidem vt hic. Hoc tamen conſulo faciendū ex cauſa ita quod appareat, ne poſtea teneatur tempore ſyndicatus.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Lucius Titius. Vide Bartolum ī l. ſi duo. in §. Iulia. de iureiurādo.
b POMA. ¶ Teſtib. Vide Pau. conſi. xvj. vo. ij.
c P.PAV.P. ¶ Preiudicat. Vide Com. conſil. lxix. ante mediū ⁊ conſi. lxxiiij. in prin. vbi vult iſta non procedere, quando ſolenniter, ⁊ in ordinario iudicio eſſet ꝑncipaliter inter partes diſputatum.
d ALEX. ¶ De falſo. Adde text. ⁊ ibi not. in c. ij. de ordi. co. vide Bar. in l. ij. ſi publico. ī. de adul. ⁊ Bar. in l. ſi vteris. C. de fide inſtru. ⁊ Inn. in c. verū. ad ſi. de foro cōpe. ſcd̄m quod alleg. Bal. in l. ij. C. de eden. Quid autem ſi teſtes ſunt cōdemnati de falſo an preiudicent producenti, Bal. quod ſic, in l. ſina. C. ſi minor ſe maior. dixe.
e ALEX. ¶ Eſt periurus. Vide q̃d no. Bar. in l. is cui. de verb. ob. Et adde q̃d dicebat Ang. in l. j. q̃ res iud. nō nocet. ⁊ aliquid in l. ſepe. de re iud. q̃d ſi videatur q̃d ſententia ſit lata cōtra poteſtatē, hoc adiecto quod iudex noluit ſtare teſtib. nō infamat teſtes, ⁊ quod ſententia lata contra vnum, qui quaſi ius non hꝫ in eccleſia, non nocet eligentibus. Secus ſi paſſi fuiſſent ipſum diſputare de iure eligendi. per d. l. ſepe. ⁊ facit optime iſte tex. ⁊ c. cum dilectus. de ordi. cog. Quid autem in tabellione, quod ſic, de ſi. inſt. diſputauit, an ſententia ei noceat, vide de hoc Iac. But. dixi poſt Bartol. in d. l. ſepe. vtrum autem ſententia lata contra notarium de falſo, preiudicet parti, vide Bartolum in l. ſecūda, de preuaric. Adde an periurus ſit infamis. Cal. conſil. v. de iureiu.
POMA. ¶ Vide ad hoc gl. c. querelam. de iureiur. Fely. in c. teſtimonium. de reſcrip.
f ALEX. ¶ Practicam. Vide Bar. in d. l. teſtiū. ⁊ Bal. in l. cū magiſtrat⁹. ad ſi. C. qñ prouo. nō eſt ne. Adde tu Are. in c. qñ contra. in ſi. extra de probat. ⁊ Barb. in conſi. iiij. in j. vol.
g POMA. ¶ Tu magis. Vide Alex. conſi. xx. iiij. vo. Fely. c. cū cauſam. no. iiij. ⁊ c. quoniam contra de proba. ⁊ c. cū veniſſent. teſti. ⁊ in c. in noſtra. ver. prefertur etiam. eo. ti. ⁊ c. ſi. de pſū. Barb. cōſi. xxvj. j. vo. Fel. in c. de cetero. de re iu. ⁊ c. ſicut. eo. Barb. conſi. iij. vol. ij.
h P.PAV.P. ¶ Clare. Adde, quod ſi iudex dicit in ſententia, quod per tales teſtes fuit plene probatum, ideo cōdemno. licet teſtes hoc non probent, per hoc non redditur ſentētia nulla, videt. Bar. in l. ij. C. quando prouo. nō eſt neceſ. Item dū d̄t hic Bar. quod poteſt iudex nō credere, adde quod debet in actis ſcribere facere, q2 non credit, alias iudex appellationis reuocabit ſententiam. vide Abb. in c. cum ad ſedē. in pe. no. de reſt. ſpol. vide ad dicta Bar. hic Barb. in cōſi. lxxv. in iiij. vo.

ELX XXII.

1 Notorium habet vim ſententie.
2 Confeſſio extraiudicialis iuncta cum alijs indicijs plene pbat.
3 Confeſſus in iudicio crimen publicum, an ſit infamis.
4 Confeſſus in iudicio in ciuilibus, habetur ꝓ cōdemnato, ſecus in criminalibus.
5 Cautela vt quādo quis credit ſe firmiter ꝯdemnandū ex cauſa famoſa, vt ſoluat antequam lis conteſtetur, ⁊ euitabit infamiā.
6 Damnatus per inquiſitionē, ſequuta executione eſt infamis, q̃ fuſtigatus vel mitratus.
7 Diſpenſatum cum infamia non videtur, licet quis grauetur in modo procedendi.
8 Bannitus, ⁊ condemnatus per contumaciam, an ſit infamis.
9 Iudex ex cauſa poteſt minuere penam, quando aliquis grauatur circa probationes.

LEctus fuſtium. Breuiter hoc dicit ſʒ
ꝑmā lec. Executio pe
ne corporalis ex cā famoſa infamiā irrogat, lʒ ſentē
tia non preceſſerit. h. d. ¶ Opp. executio non dʒ fie-
ri niſi ꝑcedat ſnīa, vt C. de exe. rei iud. l. i. ꝗ. de re iudi. l. ſi cum
nulla. Reſpond. illud verū regulariter. Fallit qñ ꝓcederetur
ſuper notorio, qꝛ notoriū† hʒ vim ſentētie, vt l. emptorē. de act.
emp. ⁊ ꝑ doc. in l. ea quidem. C. de acc. ⁊ Spec. de notorio crimi
ne. Et ita pōt intelligi qd̕ hic erat crimē notoriū vel in eo de-
prehenſus. Dicit ēt gl.† vnū verbū ſi forte cōfeſſus erat extra
iudicium, certe nō faceret crimē notoriū, ſed ſolū ſemiplenā ꝓ-
bationē. vt l. capite quinto. de adulterijs. Sed vt ſaluet gl. dic
qd̕ erāt alia indicia ſimul cum confeſſione iuncta, que notorium
faciebant. ¶† Querit gl. quid ſi eſſet confeſſus crimen in iudi
cio. Dicit gl. qd̕ tunc eſſet infamis ex ipſa confeſſione abſqʒ ir-
rogatione pene, vt l. qm̄. ꝗ. e. l. i. in fi. de interro. actio. Nec obſt.
l. ſi cōfeſſus. ꝗ. de cuſto. reo. qꝛ fateor qd̕ dʒ ferri ſnīa, tñ ex ſola
confeſſione eſt infamis. Idem videt̃ tenere gl. in l. qm̄. ꝗ. e. idem
Inno. extra de pe. c. ſup his. Ego dico aliter. Nā ſi bñ reſpicis
verba edicti, ille notat̃ infamia, qui damnatus eſt publico iudi-
4 cio, vel aliqua actione famoſa. Nunc† videndū eſt vtrū cōfeſſus
habeatur pro ꝯdemnato.[a] Et conſtat qd̕ in ciuilibus pro con-
demnato habetur, vt C. de ꝯfeſ. l. i. merito tunc ipſe eſt infamis
ſi eſt confeſſus ſuper actione famoſa, Sʒ in criminalibꝰ ꝯfeſſus
nō habet̃ pro cōdemnato, vt l. ſi confeſſus. de cuſto. reo. merito
nō infamat̃, qꝛ verba edicti hoc nō patiūtur. Ad primū mēbrū
obſtat fortiſſime. ꝗ. tit. i. l. ſi reus. vbi in ciuilibus confeſſus etiā
ſoluēs nō infamat̃. Reſpond. Aliud eſt ꝯfiteri ſimpl'r, qꝛ habet̃
ꝓ cōdēnato, ⁊ infamat̃, vt dixi. Aliud eſt cōparere ⁊ ſoluere id
qd̕ petit̃, tunc non habetur pro conuicto, ⁊ condemnato, imo iō
ſoluit ne in iudiciū ingrediatur, ⁊ vt abſoluat̃ ab inſtātia iudi-
cij, vt Inſti. de perpe. ⁊ tempo. ac. §. fi. ⁊ Inſtit. quibus modis
ſoluit̃ oblig. in prin. ⁊ hic eſt caſus in l. ſi reus. ꝗ. tit. i. Vñ reme
5 dium eſt,† qñ quis credit ſe firmiter condemnandū ex cā famo
ſa anteq̃ lis conteſtetur, ſoluat, ⁊ abſoluetur, nec erit infamis.
Iſta eſt notabilis prouiſio in d. l. ſi reus. Ad ſm mēbrū obſtat
ꝗ. eo. l. qm̄. Sol. illa loquitur in tranſigente qui videt̃ quodam-
modo aduerſariuʒ corrumpere dat pecunia, hic vero loquitur
in eo q vere confitet̃, vt in ſcd̕o membro, quo caſu non infamat̃,
6 nec iura reperiunt̃ que hoc dicant. Et ex hac† l. etiā not. habes
qd̕ poſito quod eſſet vera opi. eorū, qui dicūt qd̕ damnati ꝑ in-
quiſitioneʒ non ſunt infames, vt no. in l. iij. §. preterea. de ſuſpe.
tu. tñ ſi eſt ſecuta executio, qꝛ fuſtigatus, vel mitratus, erit in-
famis, ꝑ iſtam l. Et ſic ēt ex l. iſta habes tertiuʒ modum ex quo
irrogatur infamia iuris, qꝛ qñqʒ ipſo facto, qñqʒ per ſnīam, vt
l. i. ꝗ. eo. qñqʒ ex genere pene, vt hic. Pet. non ſtat in iſta lec. vt
refert Cy. in l. nullā. C. eo. qꝛ iſte modus irrogandi infamiam l.
non reperitur, ⁊ ideo tʒ ipſe ſecundā lec. que hic in gl. ponitur,
q̃ ſtatim dicam, ſed qꝛ gl. tʒ iſtaʒ, ego ēt teneo ⁊ puto eſſe verā,
⁊ placet plus iſta prima lect. q̃ ſequens. Nā ſm aliam iſta l. ni-
hil noui induceret. ſm iſtam inducit aliquid noui, ⁊ hoc intēdit
facere hic iuriſconſultus. Nō em̄ loquitur hic interpretando e-
dictum, imo refert ſic ſtatutum eſſe per principē, vel ſenatuʒ, vt
pʒ hic in fin. dum dt̕, forma ſtatuta eſt. Preterea tex. dt̕, qd̕ cau
ſa ipſa, cum ictus fuſtium infamat, non dicit de ſententia, ⁊ illd̕
qd̕ dicit, damnato irrogaret ⁊c. hoc eſt dicere, cā cum pena ſe-
quuta infamat eo caſu, quo infamaret ſententia ſola. Secundo
modo legitur in glo. ſm q̃ h. d. Si in executione imponit̃ pena
corporalis pro pecuniaria, infamia non remittitur. h. d. de hoc
7 dixi plene in §. pena grauior. l. quid ergo. Et no.† ex hac l. ſcd̕m
primā lec. qd̕ lʒ quis grauetur in ꝓceſſu, ſeu in modo proceden
di, ꝑꝑ hoc non videtur diſpenſatum cū infamia. ¶† Quero[b]
ergo vtrum exbānitus,[c] ⁊ ꝯdēnatus de aliquo maleficio ſit in-
famis, cū ex forma ſtatuti habeat̃ ꝑinde, ac ſi eſſet ꝯfeſſus? gl. vi
detur tenere qd̕ non in l. i. C. de modo mul. Quidā doctor. iam
hoc conſuluerūt, addentes rōnem, qꝛ cum grauati ſunt vltra le
gem, qꝛ ex ſola cōtumacia habeantur tanq̃ confeſſi, ergo vide-
tur cū infamia diſpenſatū, vt d. §. pena grauior. Iaco. Butr. in
quadā diſputatione videtur tenere ꝯtrium, cum enim ſtatutum
dicat quod habeat̃ pro confeſſo, ergo oēs leges loquentes de cō
feſſione verbali, trahuntur ad iſtā fictā, ſicut in ſimili in ficta ſti
pulatione, vt l. vnic. in prin. de rei vxo. act. ⁊ in eo qui fingit̃ ſem
8 per fuiſſe in ciuitate, ⁊ ſimili, ſed vere cōfeſſus[d] eſſet infamis, vt
* in hac gl. no. ergo ⁊c. Cōtrariū ego puto,* primo qꝛ in crimina
libus ꝯfeſſus nō eſt infamis, vt ꝗ. dixi. Vñ ex ficta confeſſione
nō infamat̃, nec ex cōdemnatione infamat̃. Naʒ damnatus non
perſonaliter, ſʒ ꝑ mediā perſonā procuratoris, non eſt infamis
vt l. furti. §. ſi qs alieno. ꝗ. eo. multo minus erit infamis, iſte, qui
nullo mō fuit in iudicio. Pro hoc multū facit rō dictorū doct.
quia fuit grauatus vltra legeʒ, ergo, ⁊c. vt in d. §. pena grauior.
Nec ob. qd̕ dictum grauamen fuit circa proceſſum, ergo nō in-
9 ducit diſpenſationem ſuper infamia, vt hic quia† nō fuit circa
proceſſum ſolum, imo etiam circa probationes, ⁊ per ꝯſequens
circa condemnationem, hic vero loquitur qñ fuit grauamen ſo
lum circa modum procedendi, de veritate autem conſtabat per
notarium, vel alio modo. vt dixi, Faciunt ad predicta que dixi
in l. infamem. ꝗ. de publi. iudi. Et ea que dixi in exbannito, intel
ligas niſi ſit executio pene ſequuta in corpore. Nam tunc eſſet
infamia ex genere pene per hanc legem.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Pro condemnato. vide Bar. in l. infamē. de pub. iu.
b POMA. ¶ Quero. Vide Barb. conſi. iij. vol. ij.
c ALEX. ¶ Vtrum exbānitus. Videtū Bart. in l. nō ſolū. §. fi.
ꝗ. de procu. ⁊ probat tex. cū gl. in l. i. §. de qua aūt reſtitutione. ꝯ
poſtu. qd̕ lʒ talis abſens cōdemnatus, ſit infamis effectus, tñ ſi
petat, ⁊ obtineat in integ. reſtitutioneʒ, ꝑꝑ iuſtā cām abſentie,
tolletur infamia irrogata. Bar. in iſtis locis vacillare videtur,
⁊ ad hanc q. de qua hic per Bar. adde Ang. ⁊ Imo. in l. infamē.
de pub. iu. ⁊ qd̕ ibi dixi poſt Bar. ⁊ Spe. de ſen. §. iij. ver. quid ſi
de iſtis. ⁊ cum opi. Bar. hic, ēt trāſit Bal. in l. ſi tutor. C. de in-
terdi. ma. ⁊ Bar. in l. ſi ideo. ꝗ. de euic. ⁊ vide Sali. in d. l. ſi tutor.
an ficta cōfeſſio infamet, de quo vltra hic no. vide Iac. Bu. in l.
qm̄. ꝗ. e. dicentē qd̕ nō preter q̃ in caſu d. l. ſi tutor. ⁊ d. l. qm̄. Ad
de ēt Bal. in l. ēt. C. de fur. ⁊ qd ſi ſtatutū dt̕, qd̕ bannitus habeat̃
ꝓ ꝯfeſſo, ⁊ ſnīa habeat effectuʒ, prout ſi lata eſſet in pñtem, an ſit
infamis, vide per Bal. in l. i. C. de hered. inſti. plene ꝑ Iaco. de
Beluiſi. in diſputatiōe q̃ ponit in l. fi. C. de requi. re. Io. An. in
Spec. de contu. § ſequit̃. in pñ. ⁊ an ficta cōfeſſio infamet, vide ꝑ
Bal. l. cū mulier. ꝗ. ſo. ma. adde vltime parti apoſtille, Paul. de
ca. ꝯſi. cxcviij. Et anꝫ confeſſio ficta, infamet, vide per Barb. in cō
ſil. iij. in ij. volu.
d POMA. ¶ Vere confeſſus, vide Fel. in c. teſtimonium. de teſt.
* CLAVD. ¶ Ego puto. Sequitur Alex. conſil. cxiiij. volu. ij.
Bal. in c. niſi cum pridem. de renuntia.

LEX XXV.

EXheredatum. §. Si quis in libello. ¶ Not. qd̕ iuſta pro-
batio mortis eſt, qd̕ aliquis intrauit bellum, ⁊ modo non repe
ritur, argumen. huius l. in fin.

De procuratoribus. Rub. iii.

¶ Quidam habent ſuper rub. vnam gl. que eſt additio. Conti-
nua vt in ea. Quero in quo differt ꝓcurator a defenſore? Dic
vt in gl. Vel dic procurator cum mandato, defenſor ſine man-
dato. Sed querit gl. in quo differt iſte titulus a titulo mādati.
Dic vt in ea. ¶ Querit glo. que eſt additio, vtruʒ in ꝯſtitutio
ne procuratoris poſſet fieri ſubſtitutio, vt, ſi talis nō erit ꝓcu-
rator, talis ſit? Reſpōdet qd̕ ſic, ⁊ bene. Dic vt in ea, ⁊ qꝛ iſta gl.
eſt additio, ipſam non habeo, ſed eam pono.

LEX PRIMA.

1 ☞ Plurale reſoluitur in ſingulare.
Statutum puniens producentem falſos teſtes, verificat̃ in ꝓ-
ducente vnum.
2 Titulus de negotijs geſtis hʒ locum ſine mandato expreſſo vl̕
tacito.
3 Procurator in rem ſuā procuratorem cōſtituit ante lit. ꝯteſt.
4 Procurator, qui hʒ mandatum ad ſuſtinendum, pōt conſtitue
re procuratorem ante lit. conte.
5 Seruus ⁊ procurator ad negotia cōſtituunt procuratorem an
te lit. conteſt.
6 Prelatus eccleſie conſtituit procuratorem ante litē conteſta.
Prelati eccleſie ſunt quodāmodo vſufructuarij rerum eccleſie
Pater conſtituit procuratorem in rebus filij.
7 Salarium promiſſum procuratori in eius ꝯſtitutiōe impedit
actionem mandati, ſecus ſi ex poſtfacto.

a **PRocurator.** [a] Primo ponit qd ſit ꝓ-
curator. Scd̕o ad q̃ pōt
conſtitui ꝓcurator. Tertio ad qd eſt vtile. Quar
to qualiter cōſtituit̃ procurator. Quinto ꝑ queʒ
cōſtituat̃. Sexto qs ꝯſtituatur. Septimo ponit
effectus ꝯſtitutionis procuratoris, Scd̕a ibi, ꝓ-
curator aūt. Tertia ibi, vſus aūt. Quarta ibi, dari aūt. Quita
in l. filiusf. §. i. Sexta in §. ipſe quoqʒ. Septima in §. ꝓcurator.
⁊ de illa vlt. tractat̃ vſqʒ ad fi. tit. ¶ Redeo igit̃ ad ꝑmuʒ, qd eſt
ꝓcurator? Examinemus iſtā partem. Quero quare dt̕ aliena?